

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

PROSINEC 2009

ONDŘEJ KRUTÍLEK, PETRA KUCHYŇKOVÁ, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO, PROSINEC 2009

MAREK ČEJKA, JIŘÍ HANUŠ (EDS.)

Křesťané a socialismus

Čítanka textů: 1945–1989 / Díl 2.

Soubor známých i méně známých, publikovaných i nepublikovaných článků, rozborů, esejů a prohlášení z let 1945–1989, které vzešly z křesťanského prostředí a jsou věnovány vztahu křesťanů k marxismu, socialismu a komunistickému režimu. Čítanka má ekumenický a reprezentativní charakter – zachycuje postoje katolíků, evangelíků, československých husitů, pravoslavných a dalších církevních společenství – a přitom vystihuje celé spektrum názorů od kritických přes analyticky vstřícné až po jednoznačně pozitivní. V českém prostředí chce soubor přispět k poznání reakcí a rezistence křesťanství vzhledem k moderním ideologiím a režimům a k poznání jeho možností přinášet alternativní a současně životodárné koncepty. Jeho ambicí je též prozkoumat významné aspekty soudobých dějin po roce 1945.

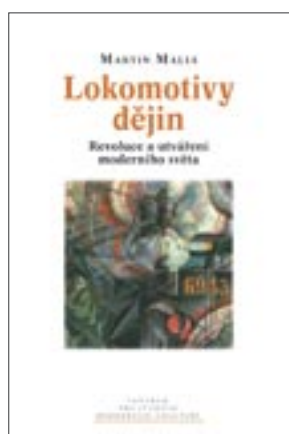
Brož, 212 str., 198 Kč

Milý Vladimíre... Milý Maestro...

Vzájemná korespondence Jana Čepa a Vladimíra Pešky
(1951–1966)

Představený korespondenční soubor představuje nejen jedinečný dokument doby, jenž bezprostředně zachycuje život českého exilu po roce 1948, nýbrž je také svědectvím o přátelství dvou rozdílných individualit – již zralého a myšlenkově hotového katolického spisovatele a teprve se hledajícího mladého intelektuála, žáka Václava Černého –, které by se, nebýt tragických okolností 20. století, patrně nikdy nesetkaly. Velmi cennou stránkou korespondence je i její ryze praktická, úřední funkce, díky níž čtenář nahlédne do každodenního dění mnichovské stanice Rádia Svobodná Evropa. Knihu ocení především milovníci díla Jana Čepa - nabízí jim mnoho nových informací o jeho životě v německém a francouzském exilu. Text je doplněn fotografickou přílohou s mnoha dosud nepublikovanými snímky obou pisatelů.

Vázané, 180 str. + 8 str. fotopřílohy, 249 Kč

MARTIN MALIA

Lokomotivy dějin

Revoluce a utváření moderního světa

Poslední kniha amerického historika Martina Malii přináší originální a přitažlivý pohled na fenomén revoluce a sílu, s níž je schopna přetvářet dějiny. S obdivuhodnou šíří záběru zkoumá revoluční tradici Západu – od husitského hnutí přes francouzskou revoluci až po socialistické revoluce dvacátého století. Nabízí rovněž novou interpretaci vzniku a rozvoje socialismu v detailním pohledu na události ruského Velkého října. Dokládá, že tento převrat má hluboké kořeny v evropské historii. Kniha je vyvrcholením autorova dlouholetého zájmu o novodobé, zejména ruské dějiny.

Vázané, 428 str., 398 Kč

Objednávky na adrese:

CDK, Venhudova 17, 614 00 Brno, tel./fax: 545 213 862, e-mail: cdk@cdk.cz, www.cdk.cz

DOPORUČENÁ PUBLIKACE CDK

PETR FIALA, MARKÉTA PITROVÁ

Evropská unie

Nejprodávanejší a nejkomplexnější publikace o Evropské unii v České republice, její první vydání nechybí v žádné z odborných knihoven. Autoři – renomovaní badatelé v oblasti evropské politiky – seznamují čtenáře s historií evropského integračního procesu, s vývojem, současnou podobou a funkcemi jednotlivých evropských institucí a s tím, ve kterých oblastech (politikách) a jakým způsobem Evropská unie působí. Kniha je zdařilou kombinací politologické analýzy a velkého množství informací. Formou srozumitelně napsaného a přehledně členěného textu nabízí kvalitního průvodce problematikou Evropské unie. Publikace nyní vychází ve druhém, aktualizovaném, výrazně doplněném a přepracovaném vydání. Zahrnuje události až do roku 2008 a čtenáři v něm rovněž naleznou řadu nových dat, grafů a tabulek, a navíc praktický jmenný a předmětový rejstřík. Kniha je určena nejen odborníkům, vysokoškolským studentům a profesionálům zabývajícím se z různých hledisek evropskou integrací, ale také širší veřejnosti, která má zájem získat co nejvíce kvalifikovaných informací o Evropské unii.

Vázané, formát B5, 808 stran, 798 Kč

DRUHÉ, DOPLNĚNÉ A AKTUALIZOVANÉ VYDÁNÍ

Objednávky na adrese:

CDK, Venhudova 17, 614 00 Brno, tel./fax: 545 213 862, e-mail: cdk@cdk.cz, www.cdk.cz

Navštivte
internetové stránky
www.fajmon.eu

HYNEK FAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

PROFILY AUTORŮ

Ondřej Krutílek

Analytik evropské legislativy a šéfredaktor Revue Politika (www.revuepolitika.cz), lektor WebSchool.eu. Vystudoval politologii, mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Autor řady odborných i publicistických textů, příležitostný přispěvatel časopisů Reflex, Týden a Finmag.

Petra Kuchyňková

Analytička evropské legislativy a asistentka na Katedře mezinárodních vztahů a evropských studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Vystudovala politologii, mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity (v současnosti zde postgraduálně studuje mezinárodní vztahy). Věnuje se především aktuálnímu dění v EU, společné zemědělské politice a východní dimenzi vnější politiky EU. K oblastem jejího odborného zájmu náleží také otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na vztah Rusko – EU.

Iveta Frízlová

Analytička evropské legislativy a koordinátorka projektů CDK. Vystudovala politologii, mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity a anglický jazyk a literaturu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity.

OBSAH

STALO SE...	6	Vnitřní trh	19
PŘEHLED DĚNÍ PROSINEC 2009	7	Členské státy nesouhlasí s novými pravidly pro poskytování přeshraniční zdravotní péče	19
Daně	7	Rada se rámcově shodla na „mikrodohledu“ nad finančními institucemi	20
Rada podporuje omezení „karuselových“ podvodů s DPH	7	Evropská soukromá společnost nemá jednomyslnou podporu	20
Energetika	7	Rada dosáhla průlomu ve věci komunitárního patentu	21
EU a bezpečnost dodávek plynu	7	Regulace alternativních investičních fondů údajně přijde na 0,2 % HDP EU	22
Institucionální záležitosti	9	Zaměstnanost a sociální věci	22
Lisabonská smlouva vstoupila v platnost	9	Rada souhlasí s rozšířením rodičovské dovolené	22
Evropská rada naposledy pod vedením předsednické země	11	Rada podpořila rovné zacházení s OSVČ	23
Priority španělského předsednictví	12	Mikroúvěry v Evropě již v roce 2010	23
Justice a vnitro	14	Švédsko, Rakousko a Nizozemsko čerpá z EGF	24
Stockholmský program schválen	14	Zemědělství	24
Rozšiřování	15	Od mléčné krize k Pařížské výzvě	24
Stav procesu rozšiřování na konci roku 2009	15	Životní prostředí	26
Spotřebitelé	15	Elektrárenský průmysl žádá flexibilnější směrnici o průmyslových emisích	26
Evropská pravidla pro hypotéky? Názory se liší	15	Rada „odklepla“ tzv. balík pro energetickou účinnost	26
Rada souhlasí s posílením práv spotřebitelů	16	PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ PLÉNA EP	28
Cestující na železnici získají nová práva.	16	KALENDÁŘ NA LEDEN 2010	29
Pokud členské státy nerozhodnou jinak	16	SEZNAM ZKRATEK	30
Vnější vztahy	17	SLOVNÍČEK	32
Krach závěrů kodaňské konference	17	SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR	36
Další neúspěch Katarského kola WTO	18		

STALO SE...

1. 12. 2009 vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, jež nahradila Smlouvu z Nice coby prozatím poslední novelizaci platného primárního práva. Některých institucionálních změn se ovšem týkají přechodná opatření. Zvláštním protokolem musí být např. upraven počet europoslanců ze 751 na 754 (více v příspěvku **Lisabonská smlouva vstoupila v platnost**).

Rada 1. 12. 2009 nedospěla k dohodě ve věci poskytování přeshraniční zdravotní péče. Předmětem sporu jsou dlouhodobě dvě otázky: zda a jak naložit s žádostmi o náhradu nákladů péče, jež byla provedena v zahraničním zařízení, které nemá smlouvu se zdravotní pojišťovnou; jaký status by měli z hlediska přeshraniční zdravotní péče požívat důchodci (více v příspěvku **Členské státy nesouhlasí s novými pravidly pro poskytování přeshraniční zdravotní péče**).

Rada 2. 12. 2009 podpořila návrh Komise na omezení „karuselových“ podvodů s DPH: přijala tzv. obecný přístup. Za platbu daně by ve stanovených případech neměl být odpovědný dodavatel, ale konečný příjemce zboží nebo služby (více v příspěvku **Rada podporuje omezení „karuselových“ podvodů s DPH**).

Rada 2. 12. 2009 přijala tzv. obecný přístup k otázce finančního „mikrodohledu“. Nová pravidla by měla být vůči státům příznivější, než původně plánovala Komise i než se vyjadřoval EP (více v příspěvku **Rada se rámcově shodla na „mikrodohledu“ nad finančními institucemi**).

Rada 4. 12. 2009 jednomyslně přijala tzv. obecný přístup k dlouhodobě kontroverzní otázce komunitárního patentu. K vyřešení však zůstává řada otázek (více v příspěvku **Rada dosáhla průlomu ve věci komunitárního patentu**).

Ve dnech 7.–19. 12. 2009 se v Kodani uskutečnila celosvětová konference věnovaná změnám klimatu a boji s nimi, kterou především západoevropská média označovala za jednu z největších událostí roku 2009 a téměř historickou příležitost pro záchranu planety i lidstva. Očekávaný a dlouho připravovaný summit však skončil neúspěchem. Výsledný dokument má

převážně deklaratorní podobu, ne všichni ze zúčastněných členů OSN s ním vyjádřili souhlas, proto byl pouze vzat na vědomí. Konkrétních výsledků, pokud jde o plánované globální závazky týkající se snížení emisí CO₂ do roku 2020, nebylo dosaženo (více v příspěvku **Krach závěrů kodaňské konference**).

Ve dnech 10.–11. 12. 2009 se v Bruselu uskutečnilo poslední zasedání Evropské rady v roce 2009, které bylo zároveň posledním summitem pod vedením zástupce předsednické země. K hlavním projednávaným tématům náležela implementace Lisabonské smlouvy, přípravy na kodaňskou konferenci o změnách klimatu, ekonomické otázky (Strategie 2020) a tzv. Stockholmský program. Na summitu se k bilaterální schůzce dvakrát sešli francouzský prezident Nicolas Sarkozy a britský premiér Gordon Brown (více v příspěvku **Evropská rada naposledy pod vedením předsednické země**).

Plénium EP přijalo 15. 12. 2009 poměrem 516:82:4 zprávu poslankyně Kingy Göncz týkající se evropského nástroje mikrofinancování pro zaměstnanost a začleňování. Nástroj mikrofinancování bude sloužit lidem, kteří přišli o práci, hrozí jim ztráta zaměstnání nebo patří do jinak znevýhodněné skupiny a chtějí si založit malou firmu. Aby mohl nástroj začít fungovat od roku 2010, souhlasil EP s uvolněním 25 mil. € z rozpočtu na rok 2010 (více v příspěvku **Mikrouvěry v Evropě již v roce 2010**).

18. 12. 2009 španělský ministr zahraničí Miguel Angel Moratinos v Bruselu oficiálně prezentoval program španělského předsednictví. Španělsko se předsednické funkce, která je po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost okleštěna na předsedání různým formacím Rady, ujalo 1. 1. 2010. Za hlavní priority byly označeny: 1. implementace Lisabonské smlouvy; 2. ekonomika v souvislosti s řešením krize, ale také ve spojení se sociální politikou a otázkami zaměstnanosti (Strategie 2020, v jejímž rámci chce španělská vláda zdůrazňovat především genderovou rovnost), 3. posílení EU coby globálního aktéra v souvislosti se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost a 4. posílení práv občanů v souvislosti s Chartou základních práva EU a Stockholmským programem (více v příspěvku **Priority španělského předsednictví**).

PŘEHLED DĚNÍ PROSINEC 2009

DANĚ

Rada podporuje omezení „karuselových“ podvodů s DPH

Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o volitelné a dočasné používání mechanismu přenesení daňové povinnosti ve vztahu k dodání některého zboží a poskytnutí některých služeb s vysokým rizikem podvodů ([KOM\(2009\)511](#))

Rada 2. 12. 2009 podpořila návrh Komise na omezení „karuselových“ podvodů s DPH: přijala tzv. obecný přístup. Za platbu daně by ve stanovených případech neměl být odpovědný dodavatel, ale konečný příjemce zboží nebo služby.

Kontext

Komise návrh pozměňující platnou směrnici č. 2006/112 (tzv. směrnice o DPH) uveřejnila v září 2009 (více v příspěvku „Komise předložila návrh na omezení ‚karuselových‘ podvodů s DPH“, [Monitoring říjen 2009](#)).

Obsah

Tzv. reverse charge mechanismus by se podle Rady měl do 30. 6. 2015 fakultativně (tj. na základě uvážení členských států) vztahovat na emisní povolenky, drahé kovy a parfémy.

Ve vztahu k emisním povolenkám reverse charge mechanismus zatím zavedly Španělsko a Nizozemsko. Francie a Velká Británie DPH na emisní povolenky rovnou snížily na 0 %.

Sporné body

Komise navrhovala, aby se směrnice do 31. 12. 2014 uplatňovala i na počítačové čipy a mobilní telefony. Velká Británie se ovšem rozhodla uplatnit svou výjimku (opt-out), jíž na základě čl. 395 směrnice č. 2006/112 disponuje od roku 2007. Komise nicméně počítá s tím, že do června 2010 předloží návrh na její zrušení.

Další vývoj

Rada se bude návrhem zabývat znovu v červnu 2010.

EP, jenž je v dané věci pouze konzultován, by měl zprávu Davida Casy z výboru ECON uveřejnit 27. 1. 2010. Plénum by o ní mělo hlasovat 24. 2. 2010.

ENERGETIKA

EU a bezpečnost dodávek plynu

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o opatřeních na zabezpečení dodávek zemního plynu a o zrušení směrnice 2004/67/ES ([KOM\(2009\)363](#))

Předmětem jednání posledního zasedání výboru ITRE v roce 2009, které se uskutečnilo 2. 12. 2009, bylo mj. projednávání zprávy Aleja Vidala-Quadrase k návrhu nařízení, jež se týká zabezpečení dodávek zemního plynu. 7. 12. 2009 se návrhem zabývala také Rada.

Důležitost dané problematiky stoupla s blížícím se závěrem roku, kdy narostla obava z možného opakování rusko-ukrajinské plynové krize z počátku roku 2009. Na summitu EU-Rusko v květnu 2009 v Chabarovsku před ním varoval i ruský prezident Dmitrij Medvěděv.

Kontext

Dosud platná směrnice č. 2004/67, kterou navrhované nařízení ruší, se týká bezpečnosti dodávek zemního plynu primárně pro odběratele, jako jsou domácnosti (členské státy mají zajistit bezpečnost dodávek plynu v případě částečných výpadků dodávek, extrémních teplotních podmínek či v podmínkách zvýšené poptávky po zemním plynu). Členské státy mohou daný režim zvláštní ochrany rozšířit i na jiné odběratele typu malých a středních podniků (SMEs), které se v případě krize dodávek nemohou rychle přeorientovat na jiné zdroje energie. Směrnice vymezuje také situaci vážného narušení dodávek a hovoří i o možnosti zabezpečení dodávek plynu prostřednictvím zařízení na jeho skladování (též ve spolupráci s dalšími členskými státy prostřednictvím bilaterálních dohod apod.), na rozdíl od platné směrnice o povinných zásobách ropy však neukládá členským státům povinnost skladování a udržování minimálních zásob zemního plynu vzhledem k nákladnosti tohoto procesu.

Komise má na základě zpráv od členských států monitorovat, do jaké míry je bezpečnost dodávek plynu v dlouhodobém horizontu zajištěna prostřednictvím kontraktů s dodavateli ze třetích zemí, stupeň vzájemného propojení systémů plynárenských přepravních soustav zásobujících jednotlivé členské státy či situaci zásobování plynem v delším časovém horizontu na úrovni Společenství a v jednotlivých geografických oblastech.

Vzhledem k několika energetickým krizím, které Společenství v posledních letech postihly v souvislosti s externími dodávkami zemního plynu, byla ustavena Koordinační skupina pro otázky plynu (Gas Coordination Group), která má koordinovat zajištění bezpečnosti dodávek v případě mimořádných událostí. Komise se v rámci Druhého strategického přezkumu energetiky (Second Strategic Energy Review; SER) také rozhodla vydat sdělení týkající se směrnice 2004/67, v němž konstatovala, že současný mechanismus nepostačuje k zajištění včasné odezvy na krizi v dodávkách zemního plynu, která přesahuje úroveň, jíž mohou zmírnit vnitrostátní opatření.

Na základě sdělení byl v červenci 2009 publikován konkrétní návrh nařízení v oblasti bezpečnosti dodávek zemního plynu, který se zabývá např. vymezením standardů pro částečné narušení dodávek, zajištěním dodávek pro chráněné odběratele (domácnosti a ostatní chráněné subjekty typu škol a nemocnic) během nedostatečných dodávek plynu, dotýká se také otázky strategického skladování plynu atd. Signifikantní je, že se již nejedná o směrnici, ale o nařízení, které by mělo zavazovat členské státy přímo.

Obsah a sporné body

Zpráva Vidala-Quadrasy obsahuje řadu pozměňovacích návrhů, které se týkají např. definice toho, co má být v EU chápáno pod pojmem „plynová krize“ či tzv. standardu (energetické) bezpečnosti N -1, který se týká příslušné energetické infrastruktury.

Návrh nařízení počítá se spuštěním mechanismů týkajících se vážného narušení dodávek na komunitární úrovni v případě, že dojde k 10% poklesu dovozu plynu na úrovni celé EU. Někteří poslanci ITRE navrhovali zvýšení této hranice až na 20%. Zpravodaj naopak poukazyval na skutečnost, že tento návrh nepočítá s variantou, při níž menší stát-odběratel čelí v důsledku plynové krize téměř 100% poklesu dodávek plynu, avšak vzhledem k tomu, že se jedná o malého odběratele v unijním měřítku, jeho potíže nedosáhnou požadovaných 10% poklesu importu v rámci EU. Při zvýšení hranice na

20% by se tato regionální asymetrie, která ohledně závislosti dodávek plynu na jednom dodavateli existuje, jak prokázala situace zemí typu Bulharska či Slovenska během krize v lednu 2009, ještě prohloubila. Zpravodaj proto navrhl posílení regionální spolupráce a regionálního přístupu při zohledňování situace vážného narušení dodávek.

Sporným tématem je také definice chráněných odběratelů, kterou zpráva považuje za na jedné straně příliš vágní (u SMEs), na druhé straně za příliš restriktivní (nejsou zařazena některá bezpečnostní zařízení typu požárních stanic).

Zpráva se věnuje také energetické infrastruktuře (včetně budování zásobníků LNG), jejímu vzájemnému propojení a zajištění zpětných toků, které sehrávaly důležitou úlohu při plynové krizi v roce 2009.

Upozorňuje i na finanční náročnost, kterou navrhuje řešit jednak upřednostněním projektů, na nichž by se finančně mohlo podílet více členských států, jednak zrušením požadavku (v návrhu nařízení), aby všechny interkonektory existujících plynovodů musely být povinně vybaveny zařízeními umožňujícími také zpětný tok plynu. Nelogičnost takového opatření vyvstává např. v případech, kdy by takovým způsobem bylo umožněno dodávat plyn zpět do dodavatelské země (např. z Finska do Ruska).

Původní návrh Komise se setkal také s kritikou plynárenských společností za to, že nezohledňuje dostatečně jejich roli. Namísto toho zdůrazňuje úlohu institucí EU, zejm. Koordinační skupiny pro otázky plynu. Zpráva proto do určité míry obhajuje návrat k tržním a obchodním nástrojům řešení krizí, zásahy státu do energetické sféry a netržní opatření by měly být činěny pouze ve výjimečných situacích.

Také sdílení citlivých obchodních informací v energetické oblasti by zpráva primárně ponechala na národní úrovni, komunitární úroveň by měla tvořit jen jakousi „nadstavbu“. (V poslední době se nicméně objevují spíše požadavky na větší informování komunitární úrovně – Komise a příslušných kontrolních institucí – např. o velkých investicích do energetického sektoru z obavy před pronikáním ruského kapitálu, což lze na druhé straně interpretovat i jako požadavek větších zásahů do ryze komerční dimenze fungování energetické politiky.)

Další vývoj

Ke zprávě Vidala-Quadrasy je možno podávat pozměňovací návrhy do 14. 1. 2010.

Návrh nařízení o bezpečnosti dodávek zemního plynu byl projednáván také na zasedání Rady ministrů pro energetiku 7. 12. 2009. Rada jej přivítala i zde však zůstávají sporné otázky.

Jedná se především o vyjasnění kompetencí mezi Komisí, národními státy a zástupci firem při zajišťování bezpečnosti plynových dodávek, což zdůrazňuje i zpráva Vidala-Quadrase. Suverenitu členských států na prvním místě zdůrazňovali především zástupci států západní Evropy, které otázku energetické bezpečnosti bezprostředně neřeší, příp. připravují projekty na její posílení (Velká Británie, Německo, Itálie).

Podobně jako při projednávání v ITRE se i na jednání Rady hovořilo o důležitosti infrastruktury, jejího povinného vybavení a vzájemného propojení, stejně jako o otázce sdílení nemalých nákladů na tyto projekty. Členské státy se také vyslovovaly pro to, aby definice chráněného odběratele zůstala v jejich kompetenci.

Odcházející komisař pro energetiku Andris Piebalgs naproti tomu přesvědčoval k brzkému přijetí návrhu (během následujících 6 měsíců) s poukazem na strategickou důležitost plynu, stejně jako na možné změny situace energetické bezpečnosti EU po uvedení do provozu některých nových projektů typu Nord Stream a South Stream, jejichž příprava postupuje.

Plyn byl hlavním problémem energetické bezpečnosti EU na začátku roku 2009, na konci roku 2009 se ovšem zdálo, že to bude spíše ropa. Ruská strana prostřednictvím systému včasného varování, který funguje od konce listopadu 2009, varovala 3 státy, jimž dodává ropu prostřednictvím ropovodu Družba přes ukrajinské území, konkrétně ČR, Slovensko a Maďarsko, že možná nebude schopna dostát smluveným dodávkám kvůli novému energetickému sporu s Ukrajinou. Těsně před koncem roku (29. 12. 2009) však Ukrajina a Rusko uzavřely novou dohodu o tranzitu ropy přes ukrajinské území. Ruská strana vzápětí informovala Komisi, že vzhledem k uzavření dohody tentokrát energetická krize nehrozí.

Situace na ropném trhu je poněkud jiná než u zemního plynu. Příčinou je jednak větší flexibilita ropného trhu související s tím, že ropu na rozdíl od plynu lze lépe a levněji dopravovat i na větší vzdálenosti po moři. Podle platných norem v EU také platí povinnost členských států uchovávat minimální zásoby ropy pro případ nedostatku.

ČR již kratší přerušeni dodávek ropovodem Družba zažila v roce 2008, menší výpadky byly oznámeny i na podzim 2009. V obou případech to ruská strana vysvětlovala technickými problémy, u výpadku v roce 2008 se ovšem spekulovalo i o politickém pozadí (plánovaná výstavba radarové základny projektu americké protiraketové obrany na českém území). Letitý ropovod Družba je každopádně dokladem toho, že problémy v dodávkách energetických surovin nemusejí

mít jen čistě komerční či strategické pozadí, ale jsou v některých případech i výsledkem zastarávání a nedostatečné údržby stávajících produktovodných tras.

INSTITUCIONÁLNÍ ZÁLEŽITOSTI

Lisabonská smlouva vstoupila v platnost

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 ([2007/C 306/01](#)).

1. 12. 2009 vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, jež nahradila Smlouvu z Nice coby prozatím poslední novelizaci platného primárního práva. Slavnostní ceremoniál, na kterém vystoupil i nový předseda Evropské rady Herman Van Rompuy, se uskutečnil v den vstupu smlouvy v platnost v portugalském hlavním městě. V platnost tak vstupují institucionální změny, které se týkají především Rady (včetně Evropské rady), EP a ESD.

Kontext

Již krátce po dokončení ratifikačního procesu v ČR byla v rámci mimořádné schůzky Evropské rady v listopadu 2009 obsazena funkce stálého předsedy Evropské rady (Van Rompuy) a byla jmenována Vysoká představitelka EU pro SZBP (Catherine Ashton), která má zároveň zastávat funkci místopředsedkyně Komise a stát v čele Rady pro zahraniční věci (více v příspěvku „Funkce předsedy Evropské rady a Vysokého představitele EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku obsazeny“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Oddělena byla naopak funkce generálního sekretáře Rady, která se dosud kryla s úřadem Vysokého zmocněnce pro SZBP. Javiera Solanu v ní vystřídal Francouz Pierre de Boissieu.

Obsah

Stálý předseda Evropské rady bude svolávat summitu a předsedat jim (doba konání pravidelných schůzek v intervalu dvakrát za období 6 měsíců se nemění, předseda může svolat mimořádný summit). Standardním místem pro konání summitů zůstává Brusel. Aby se mohl summit uskutečnit i jinde, musí o tom jednomyslně rozhodnout předseda Evropské rady, Rada pro zahraniční věci a Coreper.

Předseda Evropské rady má úzce spolupracovat s předsedou Komise a Radou pro zahraniční věci, zástupcům předsednické země zůstává vedení Rady v jednotlivých formacích.

Zatímco předseda Evropské rady bude předstupovat před poslance EP s projevem hodnotícím proběhnuvší summit, odpovědný nejvyšší představitel předsednické země bude před plénem EP prezentovat priority své země pro příslušné půlroční období.

1. 12. 2009 se ujala funkce Vysoké představitelky Unie pro SZBP také Catherine Ashton, jež o den později vystoupila s projevem před plénem EP. Jedním z jejích prvních počinů má být legislativní návrh týkající se organizace a fungování Evropské služby pro vnější činnost. Má být podřízena jí, nárok na větší míru rozhodování při její kreaci si však v poslední době čím dál více dělá i EP.

V rámci svého prvního vystoupení na plénu EP Ashtonová zdůraznila, že nebude „prodlouženou rukou“ Velké Británie, která je v Bruselu tradičně podezřívána z euroskepticismu, naopak vyzdvihovala své proevropské postoje.

V souvislosti se jmenováním Ashtonové do funkce Vysoké představitelky EU pro SZBP se objevila také informace o jejím krátkém angažmá na počátku 80. let minulého století v organizaci Kampaň za nukleární odzbrojování (Campaign for Nuclear Disarmament; CND), která organizovala demonstrace např. proti rozmísťování raket středního doletu v západní Evropě a byla údajně financována sovětským blokem.

Někteří poslanci (socialisté, ale i EPP) po jejím vystoupení sdělovali médiím dojem, že Ashtonová příliš zdůrazňuje mezivládní rozměr svého úřadu i fakt, že byla zvolena na základě rozhodnutí zástupců členských států, a její styl je „málo komunitární“, byť ve svém vystoupení neopomněla zdůraznit, že bude spolupracovat s EP.

Změny čekají také samotný EP, procedura spolurozhodování se totiž rozšiřuje do dalších oblastí v rámci komunitárních politik, včetně společné zemědělské politiky, společné rybolovné politiky, energetiky apod. Mění se též procedura přijímání rozpočtu.

V důsledku zániku dělby výdajů na tzv. povinné a nepovinné získává EP v rozpočtové proceduře stejné postavení jako Rada.

V platnost vstupuje také možnost národních parlamentů zasáhnout do legislativního procesu prostřednictvím odůvodněných stanovisek posuzujících soulad návrhů příslušných norem s principy subsidiarity a proporcionality.

Národní parlamenty mají při dosažení příslušného kvóra hlasů možnost vydávat tzv. žluté a oranžové karty a vracet tímto způsobem návrhy zpět Komisi v případě, že bude jejich stanovisko shledáno oprávněným (v oblasti rodinného práva s mezinárodním prvkem mohou národní parlamenty vydávat tzv. čer-

vené karty). Národní parlament může také zastavit tzv. zjednodušený postup změn smlouvy (v případě, že dochází k dalšímu rozšiřování tzv. řádného legislativního postupu, který zahrnuje hlasování kvalifikovanou většinou v Radě a spolurozhodování EP).

Významně rostou také pravomoci ESD. V souvislosti se zrušením pilířové struktury někdejšího „maastrichtského chrámu“, která omezovala jeho kompetence na oblast komunitárního 1. pilíře, po vstupu v platnost Lisabonské smlouvy se stává ESD „strážcem“ evropského práva jako takového bez rozlišení na komunitární a jiné oblasti, pokud platné primární právo výslovně nestanoví jinak.

Například vzhledem k tomu, že oblast spravedlnosti, bezpečnosti a svobody (dřívější pilíř justice a vnitra, rozdělený už na základě Amsterodamské smlouvy) nyní spadá mezi tzv. sdílené kompetence, získává ESD podobné pravomoci, jaké měl dříve v oblastech souvisejících s fungováním jednotného trhu, také v oblastech vízové, azylové, imigrační politiky a dalších politik souvisejících s volným pohybem osob. Pravomoc zasáhnout do sporů probíhajících u národních soudů prostřednictvím tzv. předběžného (prejudiciálního) řízení (spočívá v poskytování konkrétních stanovisek ESD z hlediska výkladu evropského práva) se rozšiřuje na celou oblast někdejší justice a vnitra, byť k tomu má podle Lisabonské smlouvy dojít až 5 let po jejím vstupu v platnost (stanovuje tak Protokol č. 36 o přechodných ustanoveních připojený k Lisabonské smlouvě).

Po uplynutí tohoto období může Komise vznést k ESD žalobu vůči členskému státu či skupině států za neplnění povinností v případě norem týkajících se spolupráce policie a soudů v trestněprávní oblasti, a to i těch norem, které byly přijaty ještě před vstupem v platnost Lisabonské smlouvy.

Omezené pravomoci má ESD nadále v oblasti SZBP, která po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zůstává jednou z posledních oblastí, v níž byly zachovány prvky primárně mezivládní spolupráce.

Posíleny jsou pravomoci ESD v oblastech základních práv a svobod, které pokrývá Charta (výjimku mají Polsko, Velká Británie a ČR, byť protokol doplňující českou výjimku není ještě oficiálně součástí primárního práva).

Smlouva by měla činit flexibilnějším např. i mechanismus udělování peněžitých pokut v případě ignorování soudních rozsudků za neplnění povinností (žaloba proti členskému státu či skupině států, většinou v případě nedodržování evropských norem či neimplementace příslušných směrnic do vnitrostátního právního řádu). Na žádost Komise má ESD možnost jednat tímto způsobem vůči členské zemi již od svého počátku, kdy došlo k neplnění povinnosti.

Mění se také nomenklatura dílčích institucí, z nichž je ESD složen. Soud první instance, který byl založen na konci 80. let 20. století Lisabonská smlouva nahrazuje tzv. tribunálem. Senáty soudního dvora, v nichž se odehrává rozhodování o jednotlivých kauzách (ESD většinou rozhoduje v plénu pouze u mimořádně závažných kauz týkajících se např. institucí či žalob členských států), jsou nazvány jako specializované tribunály.

Pokud jde o výběr soudců, které má nadále schvalovat Rada konsensem zástupců všech členských států, Lisabonská smlouva umožňuje také vytvoření zvláštního výboru tvořeného 7 osobami z řad bývalých soudců a uznávaných právníků, jeden z členů tohoto výboru by měl být navrhován také ze strany EP. Úkolem tohoto zvláštního výboru by mělo být posuzování navrhovaných kandidátů nejen na soudce ESD (včetně soudců tribunálu), ale i navrhovaných generálních advokátů. Počet generálních advokátů byl navýšen ze stávajícího počtu 8 na 11, a to vzhledem k žádosti Polska na obsazení křesla generálního advokáta podobně, jak to má dalších 5 „velkých“ států EU (zbyvajících generální advokáti jsou na základě rotačního principu vybíráni z příslušníků menších členských států).

Další vývoj

Ne všechny institucionální změny, s nimiž Lisabonská smlouva počítá, vstoupily v platnost k 1. 12. 2009. Přechodná opatření se týkají především změny hlasovacího mechanismu v Radě. Do 1. 11. 2014 platí stávající mechanismus většinového hlasování principiálně založený na vážení hlasů přidělených jednotlivým státům.

Nový mechanismus, který vážené hlasování odstraňuje a pro schválení příslušného návrhu vyžaduje minimálně 55 % členů Rady zastupujících členské státy, jež dohromady tvoří nejméně 65 % obyvatelstva EU, má být bez výjimky používán po 31. 3. 2017. V mezidobí od 1. 11. 2014 do 31. 3. 2017 lze ještě na žádost kteréhokoli člena Rady použít vážené hlasování.

Přechodné období do roku 2014 se mělo původně týkat i zmenšení počtu členů Komise, změny, jimiž Evropská rada vyšla vstříc Irsku pod vlivem výsledků tamějšího referenda, by však měly zachovávat princip 1 země = 1 komisař i po tomto datu.

Upraven musí být také počet europoslanců. Zatímco Lisabonská smlouva původně počítala se 751 poslanci včetně nehlasujícího předsedy, po úpravách je počet poslanců pro stávající funkční období stanoven na 754. Současný EP ale tvoří 736 poslanců – podle výsledků voleb, které proběhly ještě v souladu se Smlouvou s Nice.

Podle Smlouvy z Nice bylo zvoleno za Německo 99 poslanců, Lisabonská smlouva však počítá s maxi-

málním počtem 96 poslanců na členský stát. Jako problém se ukázalo nejen doplnění zbývajících poslanců (dodatečnou volbou, podle výsledků voleb v červnu 2009 či delegováním), ale také fakt, že po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost by se EP musel uprostřed funkčního období „rozloučit“ se 4 německými europoslanci. Situace nakonec byla vyřešena tak, že 12 členským zemím byl navýšen počet poslanců o 1–4. Následovat má změna Lisabonské smlouvy, aby byl přechodně upraven maximální počet europoslanců na jednu zemi.

Návrh na to, jak doplnit chybějících 18 poslanců, předložilo Španělsko, které plní funkci předsednické země od 1. 1. 2010. Jedná se o návrh nového protokolu, který má pozměňovat stávající Protokol č. 36 o přechodných ustanoveních Lisabonské smlouvy.

Do primárního práva by se měl dostat na základě ratifikace všemi členskými státy, jak je obvyklé při změně primárního práva. Někteří europoslanci však s odkazem na Akt o volbách do Evropského parlamentu z roku 1976, který zakazuje delegování národními parlamenty (metoda výběru zástupců Shromáždění před zavedením přímých voleb), poukazují na nutnost přijetí této změny primárního práva standardním postupem, jež vyžaduje Lisabonská smlouva, tedy prostřednictvím svolání konventu a mezivládní konference.

Evropská rada naposledy pod vedením předsednické země

[Závěry předsednictví, Evropská rada v Bruselu 10. a 11. prosince 2009](#)

Ve dnech 10.–11. 12. 2009 se v Bruselu uskutečnilo poslední zasedání Evropské rady v roce 2009. K hlavním projednávaným tématům náležela implementace Lisabonské smlouvy, přípravy na kodaňskou konferenci o změnách klimatu, ekonomické otázky (Strategie 2020) a Stockholmský program pro období 2010–2014 v oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti (justice a vnitro).

Kontext

Jednalo se o poslední summit organizovaný podle pravidel zakotvených Smlouvou z Nice – za předsedání premiéra předsednické země, v tomto případě švédského premiéra Frederika Reinfeldta. Od jara 2010 bude summitům předsedat stálý předseda Evropské rady, který se tentokrát účastnil jako pozorovatel.

Summitu se také poprvé nezúčastnili v doprovodu hlav států a vlád ministři zahraničí, kteří byli v dobách platnosti dosavadního primárního práva zváni.

Obsah

K hlavním tématům summitu náležela implementace Lisabonské smlouvy (zejm. otázka vytvoření Evropské služby pro vnější činnost či doplnění EP na počet 754 poslanců) a přípravy mandátu pro klimatický summit v Kodani. Důležitý okruh problémů projednávaných v rámci prosincového summitu tvořily také ekonomické otázky a Strategie 2020, která má nahradit Lisabonskou strategii (více v příspěvku „Strategie EU 2020“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Na summitu se k bilaterální schůzce dvakrát sešli francouzský prezident Nicolas Sarkozy a britský premiér Gordon Brown. Předmětem jednání mělo být především překonání britsko-francouzské roztržky ohledně návrhu Francouze Michela Barniera na post komisaře pro vnitřní trh a finanční služby (více v příspěvku „Barroso nominoval novou Komisi“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Schůzka Browna a Sarkozyho však měla i další výsledky: oba státníci se dohodli, že budou v rámci kodaňské konference prosazovat nikoli 20%, ale 30% snížení emisí CO₂ do roku 2020. V oblasti finančních otázek z jejich jednání vzešel návrh na jednorázové (v období do 5. 4. 2010) a až 50% zdanění bonusů pro zaměstnance bank přesahujících 25 tis. liber. Problém s implementací takového návrhu však signalizovalo Německo, kde by se takový požadavek dostal do rozporu s ústavou.

Pouze neoficiálně Evropská rada projednávala citlivou otázku navýšení počtu poslanců EP v průběhu funkčního období (viz výše), některé dotčené státy totiž prozatím nemají jasno, pokud jde o proceduru výběru dodatečných zástupců. Příslušné instituce EU navíc chtějí danou otázku řešit bez zbytečné pozornosti médií a veřejnosti. Naopak v otázce pomoci rozvojovým zemím v boji se změnami klimatu dosáhla Evropská rada ještě před konáním kodaňské konference shody na částce 7,2 mld. € pro roky 2010–2012 (2,4 mld. € ročně).

Jediným státem, který se na této pomoci nebude podílet, má být Řecko potýkající se s hlubokým deficitem veřejných financí.

Otázkou zůstávalo, odkud jednotlivé země tyto finanční prostředky vezmou, zda půjde o nové rozpočtové prostředky (což je v časech hospodářské recese problematické), nebo státy sáhnou na peníze na rozvojovou pomoc již určené (touto cestou by chtěla jít např. ČR, která má přispět 12 mil. € a nemůže si dovolit další prohloubení rozpočtového deficitu).

Pokud jde o Strategii 2020, resp. priority EU pro období po Lisabonské strategii, kterou Evropská rada označila za „užitečný počín pro stanovení rámce pro posílení evropské konkurenceschop-

nosti“ (původně se měla EU díky ní stát do roku 2010 nejkonkurenceschopnější ekonomikou na světě), summit jmenoval tyto: 1. udržitelný stav veřejných financí, zároveň však podpora investic a welfare state; 2. efektivní a zároveň otevřený pracovní trh; 3. posílení vnitřního trhu a zároveň maximální využití možností v oblasti vnějších obchodních vztahů; 4. „zelenější“ ekonomika; 5. zlepšování podnikatelského prostředí (hlavně v oblasti SMEs); 6. rozvoj znalostní báze ekonomiky.

Podobně jako u Lisabonské strategie se i zde objevuje silný důraz nejen na ekonomický rozvoj, ale i na environmentální a sociální dimenzi (včetně posílení sociálního dialogu na různých úrovních), což vede k deklaraci často protichůdných cílů. Zatímco u Lisabonské strategie byly konstatovány nedostatky v monitorování její implementace, nyní by se měla větší pozornost věnovat právě kontrolním mechanismům.

Další vývoj

Na summitu se mělo hovořit i o připravované revizi rozpočtové politiky po roce 2013. Komise měla nejpozději v červenci 2010 prezentovat kompletní revizi výdajové stránky rozpočtu včetně financování SZP či citlivé otázky britského rabatu. Ze závěrů Evropské rady však byla nakonec výzva k předložení návrhu Komise na celkovou revizi rozpočtu EU ve zmiňovaném termínu vypuštěna.

Je otázkou, jak bude citlivá otázka rozpočtové reformy, která vyžaduje hlubší zásahy i do fungování jednotlivých politik (včetně sporné SZP), řešena na Evropské radě pod vedením stálého předsedy, resp. zda tento napomůže efektivnějšímu nalezení konsensu i v natolik sporných otázkách (jak v průběhu ratifikace tvrdili zastánci Lisabonské smlouvy).

Je sporné, zda se odpovědné instituce ke splnění závazku obsaženého v revizní klauzuli meziinstitucionální dohody z roku 2006 vůbec odhodlají z obavy, že by citelný zásah do financování regionální politiky a SZP vnesl do integračního procesu mnohem závažnější rozpory než někdejší problémy ratifikačního procesu Lisabonské smlouvy.

Priority španělského předsednictví

Precidencia Española. Summary of the presidencia's work programme

7. 12. 2009 schválila všeobecná Rada společný 18měsíční program předsednictví Španělska, Belgie a Maďarska. 18. 12. 2009 španělský ministr zahraničí Miguel Angel Moratinos v Bruselu oficiálně prezentoval program španělského předsednictví. Španělsko se své funkce ujalo 1. 1. 2010.

Za hlavní priority byly označeny: 1. implementace Lisabonské smlouvy; 2. ekonomika v souvislosti s řešením krize, ale také ve spojení se sociální politikou a otázkami zaměstnanosti (Strategie 2020, v jejímž rámci chce španělská vláda zdůrazňovat především genderovou rovnost), 3. posílení EU coby globálního aktéra a 4. posílení práv občanů EU.

Kontext

Od svého vstupu do ES v roce 1986 Španělsko předsedalo ES/EU celkem třikrát (v letech 1989, 1995 a 2002).

V období od ledna 2010 do června 2011 tvoří trojici předsednictví spolu s Belgií a Maďarskem. Na rotačním principu se s Lisabonskou smlouvou nic nemění, trojice má nicméně více koordinovat přípravu společných cílů pro 18měsíční předsednictví.

Obsah

Priority španělského předsednictví do určité míry odrážejí skladbu španělské vlády, v jejímž čele je socialista José Luis Rodríguez Zapatero. Dvěma prvořadými prioritami jsou implementace Lisabonské smlouvy a dále ekonomika v souvislosti s řešením krize, ale také ve spojení se sociální politikou a otázkami zaměstnanosti.

Samo Španělsko se přitom v současnosti potýká s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v EU.

Program Komise nazvaný Strategie 2020 je jmenován jako priorita č. 1. Španělsko požaduje v jeho rámci stanovení závazných cílů a jako specifickou oblast hodlá zdůrazňovat genderovou rovnost, včetně plného zapojení žen do pracovního procesu.

Ve dnech 25.–26. 3. 2009 má být ve Valencii uspořádán summit věnovaný výhradně otázkám genderové rovnosti. Pro období 2011–2015 chce španělské předsednictví vypracovat plán rovných příležitostí pro muže a ženy. Dílčí legislativní prioritou předsednictví je i návrh na prodloužení mateřské dovolené ze 14 na 18 týdnů v rámci celé EU (více v příspěvku „EP (dočasně) proti prodloužení mateřské dovolené“, [Monitoring duben / září 2009](#)).

K dalším prioritám v ekonomické a rozpočtové oblasti náleží schválení kontroverzního systému supervize ve finanční oblasti (viz níže) a akčního plánu v oblasti energetiky pro období 2010–2012.

Předsednická země s vytvořením funkce předsedy Evropské rady a Rady pro zahraniční věci, jíž má předsedat Vysoká představitelka EU pro SZBP, do určité míry ztrácí kontrolu nad vnější politikou EU, přesto jako jedna z priorit španělského předsednictví figuruje posílení EU coby globálního aktéra v sou-

vislosti se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost. Předsednictví se chce aktivně podílet na vytváření Evropské služby pro vnější činnost (Španělsko očekává schválení příslušné legislativy do dubna 2010) či na připojení se EU k Evropské konvenci pro lidská práva.

Ve vnějších vztazích zdůrazňuje Španělsko 3 prioritní oblasti: 1. vztahy se státy, které aspirují na vstup do EU (Chorvatsko, Turecko, ale také Island, který chce zahájit přístupové rozhovory, Bosna a Hercegovina a Srbsko); 2. vztahy se zeměmi v sousedství EU (se zaměřením zejm. na jižní dimenzi sousedské politiky, tedy oblast Středomoří a Blízkého východu); 3. vztahy se třetími zeměmi, s nimiž EU rozvíjí politickou dimenzi vztahů (USA, Rusko, Latinská Amerika apod.).

Částečně se tak potvrzuje obava ze snížení důležitosti východní dimenze politiky sousedství v rámci priorit vnější politiky, byť odpovědní reprezentanti nového předsednictví zdůrazňují, že východní partnerství by mělo zůstat prioritou i do budoucna. Během španělského předsednictví se mají v rámci východního partnerství uskutečnit minimálně dvě schůzky na vysoké úrovni včetně setkání ministrů, které se má odehrát v Polsku. (První ministerská schůzka zemí východního partnerství se uskutečnila 8. 12. 2009.)

Třetím okruhem priorit jsou práva občanů v souvislosti s Chartou základních práv EU a tzv. Stockholmským programem. Speciální španělskou prioritu představuje přijetí antidiskriminační směrnice zaměřené také na oblast domácího násilí a násilí vůči ženám.

Španělské předsednictví plánuje ustavit např. evropské monitorovací centrum věnující se této otázce.

V oblasti energetiky si Španělsko vedle akčního plánu pro energetiku na roky 2010–2012 klade za cíl dosáhnout v Radě shody nad návrhy týkajícími se zajištění bezpečnosti dodávek energetických zdrojů do EU.

Na rozdíl od předsednictví českého, které řešilo akutní otázku plynové krize či hledalo konsensus v případě tzv. energetického balíku (více v příspěvku „Energetický balík schválen“, [Monitoring duben / září 2009](#)), se očekává, že v průběhu španělského předsednictví bude energetické téma stát více v pozadí.

Další vývoj

Španělské předsednictví chce podle ministra zahraničí Moratinose spíše sloužit novému předsedovi Evropské rady a Vysoké představitelce EU pro SZBP než je zastíňovat, z úlohy reprezentace EU navenek se však nestahuje.

Předběžně proto došlo k rozdělení kompetencí, pokud jde o vedení summitů a schůzek se zástupci třetích zemí. Zatímco všem bruselským schůzkám Evropské rady má předsedat výhradně Herman Van Rompuy jako stálý předseda, pokud sám nerozhodne jinak, summitům konaným v Madridu (EU-Maroko, EU-USA, EU-Latinská Amerika) mají předsedat společně Van Rompuy a španělský premiér Zapatero. Schůzky konané mimo španělské území (EU-Kanada, EU-Rusko, EU-Japonsko) budou probíhat za přítomnosti předsedy Evropské rady, Vysoké představitelky pro SZBP Catherine Ashtonové a předsedy Komise Josého Manuela Durão Barrosa.

Je otázkou, zda se tak vytváří jakýsi dlouhodobý rámec reprezentace EU navenek ve vztahu k určitým externím partnerům, nebo si budou další předsednické země snažit vyjednat vlastní mechanismus společné či oddělené reprezentace v oblasti SZBP s ohledem na své priority, přizpůsobovat tomu např. i místo konání příslušných schůzek atd.

JUSTICE A VNITRO

Stockholmský program schválen

[The Stockholm Programme](#) – *An open and secure Europe serving and protecting the citizens*

Tzv. Stockholmský program, který má v oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti nahradit v období 2010–2014 tzv. Haagský program (pro období 2004–2009), představoval důležitý bod jednání Evropské rady ve dnech 10.–11. 12. 2009. Finální podoba programu byla schválena 11. 12. 2009.

Kontext

Stockholmský program představuje pětiletý plán pro období, v němž v oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti již bude platit Lisabonská smlouva, která zcela „boří“ někdejší pilíř justice a vnitra maastrichtského chrámu a komunitarizuje celou oblast (staví ji tak z hlediska rozhodovacích mechanismů na roveň jednotnému trhu; více v příspěvku „Stockholmský program – nástupce Haagského programu“, [Monitoring duben/září 2009](#)).

V přesně vymezených oblastech má být přesto zachována jednomyslnost a pouze konzultační pravomoc EP (otázky týkající se pasů, identifikačních karet, rodinného práva či operační policejní spolupráce). Stejně tak má v přesně vymezených oblastech doplňovat legislativní monopol Komise legislativní iniciativa minimálně čtvrtiny členských

států (spolupráce policie v trestněprávních a administrativních záležitostech).

Obsah a sporné body

Stockholmský program pokrývá 6 tematických oblastí: 1. Občanství a základní práva s odkazem na Chartu základních práv EU (např. legislativa týkající se ochrany osobních dat); 2. Evropské právo a spravedlnost, což má znamenat další sbližování trestního a občanského práva členských států; 3. Evropa, která chrání (boj s organizovaným zločinem, terorismem a dalšími hrozbami); 4. Přístup do EU (vízová politika a ochrana hranic); 5. Odpovědnost, solidarita a partnerství v oblasti migrace a azylu (sporná otázka společného azylového systému a kontrola nelegální migrace); 6. Role EU v globalizovaném světě (propojení oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti s vnější politikou EU).

Finální podobu programu ještě před zasedáním Evropské rady připravovala Rada.

K přetrvávajícím sporným bodům náležela např. otázka, zda vytvořit funkci koordinátora pro boj proti pašování osob podobně jako existuje funkce koordinátora pro boj s terorismem (návrh podporovaný zejména švédským předsednictvím) a zda má být tento koordinátor podřízen Komisi či novému předsedovi Evropské rady, podobně jako koordinátor pro boj s terorismem.

K dalším sporným bodům náležel odpor některých členských států proti posilování harmonizace v oblasti azylové politiky či to, zda spolupráce policie a justice má zacházet i do podoby speciálního evropského tréninku či školení policejních sil a soudců.

Další vývoj

Evropská rada vyzvala Komisi, aby na základě Stockholmského programu vypracovala nejpozději v červnu 2010 akční plán pro období 2010–2014. S revizí jeho fungování se počítá v roce 2012. Závěry Evropské rady zdůraznily také závazek k vybudování Evropského azylového systému do roku 2012.

Odvolávají se v této oblasti na Evropský pakt pro oblast imigrace a azylu, zveřejněný během francouzského předsednictví v druhé polovině roku 2008, který má být základem dalšího rozvoje azylové a imigrační politiky EU.

ROZŠIŘOVÁNÍ

Stav procesu rozšiřování na konci roku 2009

Srbsko podalo 22. 12. 2009 oficiální přihlášku ke členství v EU. Slovinsko stále brání otevření tří vyjednávacích kapitol Chorvatsku, Turecko naopak zahájilo vyjednávání o dalších.

Kontext

EU podporuje integraci zemí západního Balkánu (více v příspěvku „Slovinsko odblokovalo přístupová jednání Chorvatska“, [Monitoring duben/září 2009](#), v příspěvku „Komise hodnotila proces rozšiřování EU“, [Monitoring říjen 2009](#), a v příspěvku „EP přijal strategii pro rozšiřování EU“, [Monitoring listopad 2009](#)). Chorvatsko i Turecko zahájily přístupová jednání v roce 2005.

Obsah

Srbsko podepsalo na jaře 2009 stabilizační a asociační dohodu a zahájilo proces reform. Komise jej považuje za klíčového aktéra západního Balkánu. I proto by se mohlo stát dalším členem EU do 10 let.

Chorvatsko by se mohlo stát 28. členem EU již v roce 2012. 21. 12. 2009 uzavřelo další dvě vyjednávací kapitoly, avšak Slovinsko zablokovalo otevření nových tří, pro něž Chorvatsko splnilo všechny předpoklady.

Zablokovány jsou i kapitoly konkurenceschopnost a soudnictví a základní práva. Slovinsko tento krok odůvodnilo procesem harmonizace vztahů obou zemí a nutností dosáhnout kompromisu. Podle žalobce ICTY navíc Chorvatsko dostatečně nespolupracuje s tribunálem, proto budou poslední jmenované kapitoly otevřeny, až po vyřešení tohoto problému.

Turecko otevřelo již 12 kapitol. 21. 12. 2009 to byla kapitola životní prostředí. V této oblasti má nicméně Turecko značné problémy a trpí mnoha nedostatky.

Počátkem prosince 2009 Kypr oznámil svůj záměr zablokovat dalších 5 kapitol (v současnosti blokuje 8 kapitol). Turecko postupuje v reformování své legislativy pomalu. Přesto (nebo právě proto) vyjádřilo politování, že nebylo uvedeno mezi zeměmi, které získaly bezvízový přístup do EU (více v příspěvku „Občané Makedonie, Černé Hory a Srbska budou cestovat do EU bez víz“, [Monitoring listopad 2009](#)).

SPOTŘEBITELÉ

Evropská pravidla pro hypotéky? Názory se liší

[Summary of responses to the public consultation on responsible lending and borrowing in the EU](#)

[Summary of responses to the public consultation on the report of the expert group on credit histories](#)

Komise 1. 12. 2009 uveřejnila výsledky veřejných konzultací týkající se mj. harmonizace pravidel pro poskytování hypoték. Vyplývá z nich, že názory zainteresovaných (bank, spotřebitelů, členských států) se stále výrazně liší.

Kontext

Komise veřejné konzultace zahájila v červnu 2009 s cílem finančním institucím na území EU potenciálně zabránit, aby poskytovaly hypotéky nebonitním klientům a ztrácely tak likvidní prostředky pro své běžné fungování. Právě to podle Komise (ale i jiných názorů) vedlo k rozpoutání finanční krize v USA a následně k celosvětové hospodářské recesi. V říjnu 2009 se objevily informace, že hypotéky by do budoucna měly být poskytovány pouze o objemu odpovídajícím nejvýše 40% ceny nemovitosti (více v příspěvku „EU údajně hodlá zpřísnit pravidla pro poskytování hypoték“, [Monitoring říjen 2009](#)).

Obsah

Názory na regulaci hypotečního trhu (resp. hypotečních trhů jednotlivých členských států) se liší.

Někteří zainteresovaní tvrdí, že variabilita nabídek finančních institucí by měla být v zájmu spotřebitelů omezena (kupř. s ohledem na jejich bonitu). Jiní navrhují vyčkat na završení implementace směrnice č. 2008/48 (o spotřebitelských úvěrech) 11. 5. 2010 a až pak začít uvažovat o změně pravidel (byť se předpokládá, že pokud jde o hypotéky, mělo by dojít spíše k revizi směrnic č. 2006/48 a č. 2006/49; tzv. směrnice o kapitálové přiměřenosti).

Spotřebitelské organizace se stavějí za to, aby nejenže vznikl celoevropský „blacklist“ bank, jež nedodržují platná pravidla, ale aby také vznikl analogický registr jejich klientů.

Sporné body

Veřejné konzultace ukázaly, že jednoznačná podpora harmonizaci pravidel pro poskytování hypoték v EU (zatím) neexistuje. Pokud je již upravovat, pak primárně tak, aby byla funkční především na národní úrovni.

Další vývoj

Završení veřejných konzultací je nutno považovat pouze za formální krok. Důležitější bude, zda a jak se Komise v roce 2010 postaví k eventualitě předložení konkrétních legislativních návrhů.

Debata v tomto směru je s ohledem na proces schvalování nové Komise na samotném počátku.

Rada souhlasí s posílením práv spotřebitelů

Návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o právech spotřebitelů ([KOM\(2008\)614](#))

Rada 3. 12. 2009 rámcově souhlasila s posílením práv spotřebitelů, resp. konsolidací stávajícího předpisového rámce.

Kontext

Komise svůj návrh předložila v říjnu 2008 poté, co v roce 2004 zahájila zevrubnou debatu o revizi spotřebitelského acquis. Na jeho základě by mělo dojít k vytvoření normy, která nahradí stávající směrnice č. 85/577, č. 93/13, č. 97/7 a č. 1999/44 a podpoří přeshraniční/internetové spotřebitelské transakce.

Obsah

Návrh Komise by měl zůstat podle Rady zachován, neměl by se však vztahovat na finanční služby a spotřebitelské transakce s nemovitostmi (pro tento účel by měly být využity/přijaty jiné, specifitější normy).

Spotřebitelé by obecně měli mít možnost své objednávky do 14 dní bezdůvodně zrušit. Obdobná eventualita by se měla uplatnit i v případě dodání zboží, které je neúplné nebo poškozené.

Sporné body

Je otázkou, zda až dojde na hlasování v Radě (příslušní ministři vedli o návrhu jen diskusi, byť podrobnou), bude výsledek podobně „smířlivý“. Mezi jednotlivými národními delegacemi existují rozdíly, pokud jde o požadovanou míru (administrativní) harmonizace, ale koneckonců i o skutečnou poptávku po nové směrnici (může nová norma per se zvýšit objem přeshraničních spotřebitelských transakcí?).

Na pozadí tohoto sporu probíhá fakticky trvalá debata mezi zástupci malých a středních podniků a byznysu obecně (UEAPME, BusinessEurope) a reprezentanty spotřebitelů (BEUC).

Další vývoj

Datum dalšího projednání návrhu v Radě není v současnosti známo.

Plénum EP by mělo o textu, resp. zprávě Andrease Schwaba z výboru IMCO, v prvním čtení hlasovat 22. 11. 2010. Výsledná směrnice by měla být provedena do 18 měsíců od svého vstupu v platnost.

Cestující na železnici získají nová práva. Pokud členské státy nerozhodnou jinak

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční přepravě

3. 12. 2009 vstoupilo v platnost nařízení č. 1371/2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční přepravě. Do budoucna by mělo vést k harmonizaci příslušných pravidel napříč EU.

Kontext

Nařízení je výsledkem jednání o tzv. třetím železničním balíku, jež Komise předložila v březnu 2004. Balík se krom práv a povinností cestujících věnoval i liberalizaci osobní železniční dopravy, certifikaci strojvedoucích a vlakového personálu a (neúspěšně) náhradám v případech nedodržení smluvních ujednání v mezinárodní nákladní železniční přepravě. Obdobná pravidla platí i pro cestující letadly, připravují se pro cestující autobusy a loděmi.

Obsah

Nařízení stanoví povinnost 1. poskytovat cestujícím informace, 2. asistovat při přepravě invalidů, 3. odškodňovat zranění či smrt cestujících (v případě smrti min. 21 tis. € za osobu), ztrátu zavazadel (až 1285 € za zavazadlo) a zpoždění (při zpoždění mezi 60 a 120 minutami do výše 25 % ceny jízdenky, nad 120 minut do výše 50 % ceny jízdenky).

Sporné body

Uplatňování všech uvedených požadavků závisí na rozhodnutí příslušných členských států.

Ty se mohou od nařízení odchýlit, a to až po dobu 15 let (3 x 5 let). Současně mohou z rámce nařízení trvale vyřadit regionální, městské a příměstské spoje.

Danou možností kritizuje především Evropské fórum cestujících. Naopak CER ji podporuje.

Pozice ČR

V ČR se uplatní pětiletá výjimka z nařízení pro vnitrostátní spoje (dopravci nejsou schopni kvalitu svých služeb garantovat kvůli rekonstrukcím železničních cest).

VNĚJŠÍ VZTAHY

Krach závěrů kodaňské konference

[Copenhagen Accord](#)

Ve dnech 7.–19. 12. 2009 se v Kodani uskutečnila celosvětová konference věnovaná změnám klimatu a boji s nimi, kterou především západoevropská média označovala za jednu z největších událostí roku 2009 a téměř historickou příležitost pro záchranu planety i lidstva. Očekávaný a dlouho připravovaný summit však skončil neúspěchem. Výsledný dokument má převážně deklaratorní podobu, ne všichni ze zúčastněných členů OSN s ním vyjádřili souhlas, proto byl pouze vzat na vědomí. Konkrétních výsledků, pokud jde o plánované globální závazky týkající se snížení emisí CO₂ do roku 2020, nebylo dosaženo. EU setrvala na závazku 20% do roku 2020.

Kontext

EU na jednání přijela s nabídkou, která vzešla z jednání Evropské rady v říjnu a prosinci 2009: 20% snížení emisí CO₂ do roku 2020, příp. až 30%, pokud ke srovnatelným krokům budou ochotny přistoupit i další rozvinuté státy. Hlavy států a vlád členských států se na summitech dohodly i na finanční pomoci rozvojovým zemím pro boj se změnami klimatu (více v příspěvku „Říjnové zasedání Evropské rady se zabývalo především klimatem“, [Monitoring říjen 2009](#)). Že však na tyto ne zcela realistické podmínky nebudou další mocnosti ochotny přistoupit a kodaňská konference skončí spíše neúspěchem, naznačovala jak pozice Indie, tak výsledky summitu EU-USA (více v příspěvku „Summit EU-USA: Příprava na Kodaň“, [Monitoring listopad 2009](#)) a summitu EU-Čína, který se uskutečnil 30. 11. 2009.

Čínský premiér Wen Ťia-pao během summitu nedal předsedovi Komise Josému Manuelovi Durão Barrosovi na otázku stran závazků, s nimiž hodlá Čína na kodaňskou konferenci přijet, konkrétní odpověď, přestože Čína již dopředu oznámila, že hodlá do roku 2020 snížit uhlíkové emise o 40–45% oproti roku 2005. EU to přivítala, Komise však nadále zdůrazňovala potřebu konkrétních opatření, která by měla Čína podniknout v jednotlivých ekonomických sektorech ke splnění těchto limitů.

Čínská strana nepřijala příliš příznivě ani dosavadní návrh EU na pomoc rozvojovým zemím v podpoře ekologické dimenze jejich hospodářství. Neshoda mezi oběma stranami se projevila i v některých dalších ekonomických otázkách (antidumpingová

opatření, která EU uvalila na cca 40 druhů dováženého čínského zboží, a neochota Číny posílit juan, jak po tom volali předseda ECB či komisař pro měnové záležitosti Joaquín Almunia).

Komise přitom v období těsně předcházejícím začátku kodaňské konference organizovala řadu akcí na podporu svých stanovisek. Příkladem může být debata o tom, do jaké míry se zemědělství a potažmo konzumace masa podílejí na oteplování planety. Jejím výsledkem byla výzva národním vládám a občanům obecně, aby každý týden měli alespoň jeden bezmasý den. Debata na toto téma byla pochopitelně střetem zástupců aktivistů z řad vegetariánů s obhájci budoucího zachování důležité pozice živočišné výroby v rámci SZP.

Obsah a sporné body

Výsledný text dohody, který spatřil světlo světa v ranních hodinách 19. 12. 2009, má převážně deklaratorní povahu. Zdůrazňuje nutnost omezit růst oteplování planety na maximálně 2°C oproti preindustriálním dobám, ne všichni ze zúčastněných 193 členů OSN však s touto deklarací vyjádřili souhlas, proto byla pouze vzata na vědomí.

S limitem „povoleného“ oteplování 2°C se neztožňovaly některé rozvojové země, které pociťují negativní účinky globálního oteplování (vzrůst hladiny moří a oceánů, záplavy, rozšiřování pouští apod.), a požadují proto hranici nižší.

Žádných konkrétních výsledků nebylo dosaženo ani ve věci globálních závazků týkajících se snížení emisí CO₂ do roku 2020.

Namísto toho bylo navrhováno ještě výraznější snížení emisí (až o 80%) v mnohem delším časovém horizontu (do roku 2050). Tato varianta však byla nakonec odmítnuta vzhledem k tomu, že světoví leaderi by se de facto zavazovali k něčemu, za co současná politická generace nemůže nést odpovědnost už jen z biologických důvodů.

EU pod vlivem nedostatku ochoty ostatních účastníků připojit se k jejím ambiciózním návrhům nakonec nezvýšila svůj původní závazek z 20% na 30% do roku 2020.

Součástí dohody je cíl (nikoli závazek) poskytovat rozvojovým zemím na boj se změnami klimatu 100 mld. USD ročně, není však prozatím stanoveno, kdo má být donátorem, zda vyspělé státy či fondy nevládní povahy.

USA a EU vyvíjely tlak na bohatší rozvojové státy typu Číny i Indie, aby souhlasily s monitorovacím a verifikačním mechanismem, který by ověřoval snížování emisí, k monitoringu se ale nakonec zavázala pouze Čína. Zprávy o jejím pokroku v redukci emisí mají být každé dva roky doručovány OSN.

Hodnocení a další vývoj

Kontrola implementace vágních kodaňských závazků má být provedena do roku 2015, chybí jim však jak právní závaznost, tak akceptace všech členů OSN.

Ambiciózní plán na globální kontrolu emisí CO₂ se tak rozplynul na konferenci, v jejímž průběhu nebylo zcela jasné, zda jde o klimatické změny, snahu kontrolovat a limitovat růst průmyslové výroby v některých masivně se rozvíjejících zemích třetího světa nebo o rozvojovou pomoc nejchudším zemím. Zdá se, že ani účastníci neměli v těchto cílech zcela jasno. Kartami navíc zamíchala situace celosvětové ekonomické recese, v níž ani administrativa amerického prezidenta Baracka Obamy, od jehož nástupu na místo George W. Bushe si stoupenci boje s klimatickými změnami nemálo slibovali, nemohla dostát těmto očekáváním.

Velmi skepticky až dramaticky se vyjadřovali po summitu zástupci nejchudších zemí. Zklamání přiznávali i reprezentanti EU, kteří se pokusili ovládnout průběh summitu na samém počátku, pod vlivem především americké a čínské delegace však museli své ambice přehodnotit.

Zástupci některých členských států OSN poukázali na neférovou skutečnost, že závěry summitu byly připraveny skupinou maximálně tří desítek ekonomicky vyspělých států či rostoucích ekonomik, které měly vnútit výsledek zbývajícím členům OSN. Ustanovení o finanční pomoci rozvojovým zemím bylo zase předmětem podezření, že rozvinuté země ji hodlají poskytnout pouze pod podmínkou podpisu dohody. Řada ekologických a rozvojových nevládních organizací partikulárně kritizovala přístup USA a skutečnost, že nad „odhodláním“ rozvinutých států zvítězily zájmy businessu.

Další neúspěch Katarského kola WTO

Seventh Ministerial Conference, Geneva,

30 Nov – 2 Dec 2009

Ve dnech 30. 11.–2. 12. 2009 se v Ženevě uskutečnilo další ministerské setkání v rámci jednacího kola z Dauhá, které je dosud nejdéle trvajícím jednáním kolem v dějinách GATT/WTO. Bohužel ani tato schůzka nepřinesla průlom v zablokovaných jednáních, což opět zpochybňuje možnost podepsání závěrečné dohody v roce 2010.

Kontext

Tzv. Katarské kolo jednání WTO známé také jako „kolo z Dauhá“ podle katarského hlavního města bylo zahájeno již v roce 2001. Jedním z hlavních témat Katarského kola je uvolnění

bariér světového obchodu se zemědělskými výrobky, což je otázka, která se týká zejména SZP a také USA.

Na EU a USA v tomto směru tlačí rozvojové země včetně nejchudších států světa (least developed countries; LDCs) a též skupina států vyvážejících zemědělské komodity (tzv. skupina z Cairns). K jejich požadavkům náleží především zrušení podpůrných a ochranných opatření, která nejvíce deformují světový trh se zemědělskými produkty (zejména vývozní subvence). Průlomem v oblasti zemědělství podmiňují státy typu Číny, Indie či Brazílie snížení cel pro přístup průmyslových výrobků na jejich trhy a též jednání v oblasti služeb a ochrany duševního vlastnictví (vzhledem k tomu, že součástí smluvního systému WTO jsou i dohody GATS a TRIPS, jednání probíhají paralelně i v těchto oblastech). Vyspělé státy mají přitom o přístup na trh zemí rychle se rozvíjejících v období před vypuknutím hospodářské recese značný zájem.

Za jeden z průlomů dosavadních jednání Katarského kola byly považovány výsledky summitu v Hong Kongu, který se uskutečnil v prosinci 2005. V souladu s nimi by měla EU částečně do roku 2010 a po roce 2013 zcela odbourat subvence, kterými podporuje svůj zemědělský vývoz. Od roku 2008 má též 97% zemědělských produktů pocházejících z 50 LDCs bezcelní přístup na trhy EU. Na jaře 2006 v Ženevě ovšem nebylo dosaženo dohody o snížení zemědělských cel a podpor, což vedlo k pozastavení celého jednání.

Možnost dohody USA a EU v zemědělské oblasti se přiblížila až po jednáních v roce 2007 opět v Ženevě. EU se v té době již zavázala k podstatnému snížení objemu svých vývozních subvencí (z 58 mld. € ročně až na 28 mld. €), což se přirozeně odrazilo i v některých odvětvích, v nichž subvence hrály důležitou roli (nevyjímaje mléčný sektor, který se v průběhu roku 2009 dostal v EU do krize). Jednání se dále zkomplikovala v roce 2008.

Obsah a sporné body

Schůzka v prosinci 2009 nepřinesla kýžený průlom. Za příčinu je považována i světová ekonomická recese, v jejímž důsledku zvažují své předchozí závazky především USA.

Jako již v minulosti se i nyní prokázalo, že doba recese není příznivá dalšímu uvolňování obchodních bariér, řada zemí naopak zvažuje posílení různých druhů ochranných opatření.

Ženevská schůzka z prosince 2009 je ovšem signifikantní z jiného důvodu: 22 zemí stojících mimo skupinu nejvyspělejších států světa zde podepsalo dohodu o vzájemné spolupráci.

Signatáři (Alžírsko, Chile, Egypt, Kuba, Indie, Írán, Malajsie, Mexiko, země Mercosuru, Maroko, Nigérie, Severní Korea, Pákistán, Srí Lanka, Thajsko, Indonésie, Vietnam a Zimbabwe) se dohodli vzájemně snížit cla minimálně o 20% v rámci obchodu se 70% produktů.

Vedle ekonomického rozměru se má jednat i o demonstraci toho, že rozvojové země jsou na rozdíl od zemí rozvinutých schopny vyvinout úsilí k nalezení dohody. Výsledek ženevské schůzky tak mj. prokázal, že členství rozvojových zemí ve WTO přispívá k dynamičtějšímu rozvoji tvorby dohod a koalic na regionální úrovni, což může být další z účinných nástrojů jejich tlaku na vyspělé státy.

EU se oproti tomu na okraji jednání WTO podařilo uzavřít letitý spor (od roku 1993) se zeměmi Latinské Ameriky v oblasti obchodu s banány. Stalo se tak v Ženevě 4. 12. 2009. EU se dohodla se státy Latinské Ameriky na postupném snížení cel při dovozu banánů do Evropy (během 7 let se má poplatek snížit cca o třetinu).

V případě tzv. banánové války se jednalo ze strany EU o politiku obchodní preference vůči bývalým koloniálním státům z oblasti Afriky, Karibiku a Pacifiku, které se EU rozhodla od roku 1993 na svém trhu zvýhodňovat oproti konkurenci z Latinské Ameriky.

Další vývoj

Možnost dosažení dohody a uzavření Katarského kola v roce 2010 se po prosincové ženevské schůzce vzdálila.

Podle zpráv z médií má však současný americký prezident Barack Obama zájem na tom, aby k uzavření kola došlo ještě za jeho působení v prezidentském úřadě, tedy do konce roku 2012.

VNITŘNÍ TRH

Členské státy nesouhlasí s novými pravidly pro poskytování přeshraniční zdravotní péče

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči (KOM(2008)414)

Rada 1. 12. 2009 nedospěla k dohodě ve věci poskytování přeshraniční zdravotní péče.

Kontext

Komise svůj návrh předložila v červenci 2008 coby součást tzv. sociálního balíku. Cílem je podle ní posílení práv pacientů, nikoliv vytvoření společného trhu se zdravotní péčí v EU.

Důvodem pro předložení návrhu se stalo mj. vyloučení otázky zdravotní péče ze směrnice č. 2006/123 (tzv. směrnice o službách). Plénum EP své první čtení završilo v dubnu 2009 přijetím zprávy Johna Bowise z výboru ENVI (více v příspěvku „EP podporuje poskytování přeshraniční zdravotní péče“, [Monitoring duben / září 2009](#)).

Obsah a sporné body

Předmětem sporu mezi členskými státy jsou dlouhodobě dvě otázky: 1. zda a jak naložit s potenciálními žádostmi o náhradu nákladů péče, jež byla provedena v zahraničním zařízení, které nemá smlouvu se zdravotní pojišťovnou; 2. jaký status by měli z hlediska přeshraniční zdravotní péče požívat důchodci, kteří nežijí ve své domovské zemi (členském státě EU) a požadují ošetření v zemi třetí (rovněž členském státě EU).

Naopak poměrně konsenzuální jsou otázky vyčlenění dlouhodobé péče a darování orgánů z rámce směrnice, vztah připravované legislativy s legislativou již platnou (zejm. s nařízením č. 883/2004) nebo otázka autorizace předcházející poskytnutí přeshraniční zdravotní péče (obecně by vyžadována být neměla, členské státy by k ní však měly mít možnost přistoupit ad hoc).

Mezi největší odpůrce nové normy patří Španělsko, Portugalsko, Itálie, Řecko, Polsko, Litva a Rumunsko, naopak pro její schválení jsou zejm. severské země (včetně předsednického Švédska) a Francie. Indiferentní postoj (nebo postoj mírně pro návrh) zaujímají Nizozemsko, Velká Británie, Lotyšsko, Bulharsko, Belgie, Malta, ale i Německo, Estonsko či ČR.

Další vývoj

Rada se bude pokoušet dosáhnout shody na návrhu i v následujícím období, ovšem možná je i eventualita, že Komise text stáhne a praxe se nadále bude řídit jen rozsudky ESD (které obecně požadují takové náhrady přeshraniční zdravotní péče, jež odpovídají náhradám, které by pacient získal, nechal-li by se ošetřit ve svém domovském členském státě).

Důvodem k těmto úvahám je fakt, že následující předsednická země (Španělsko) patří mezi největší odpůrce návrhu.

Pokud by byla směrnice přece jen schválena, počítá se s roční implementační lhůtou.

Rada se rámcově shodla na „mikrodohledu“ nad finančními institucemi

Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o makrobezpečnostním dohledu nad finančním systémem na úrovni Společenství a o zřízení Evropského výboru pro systémová rizika ([KOM\(2009\)499](#))

Návrh rozhodnutí Rady o pověření Evropské centrální banky zvláštními úkoly, které se týkají fungování Evropského výboru pro systémová rizika ([KOM\(2009\)500](#))

Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o zřízení Evropského orgánu pro bankovníctví ([KOM\(2009\)501](#))

Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění ([KOM\(2009\)502](#))

Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o zřízení Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy ([KOM\(2009\)503](#))

Návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 1998/26/ES, 2002/87/ES, 2003/6/ES, 2003/41/ES, 2003/71/ES, 2004/39/ES, 2004/109/ES, 2005/60/ES, 2006/48/ES, 2006/49/ES a 2009/65/ES s ohledem na pravomoci Evropského orgánu pro bankovníctví, Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy ([KOM\(2009\)576](#))

Rada 2. 12. 2009 přijala tzv. obecný přístup k otázce finančního „mikrodohledu“. Nová pravidla by měla být vůči státům příznivější, než původně plánovala Komise i než se vyjadřoval EP.

Kontext

Komise tzv. finanční balík, jehož je finanční „mikrodohled“ součástí, prezentovala v září 2009 s cílem definovat novou architekturu působící na evropské úrovni (více v příspěvku „Komise hodlá v EU posílit finanční dohled“, [Monitoring duben / září 2009](#)).

„Mikrodohled“ budil a budí kontroverze především proto, že předpokládá vznik Evropského systému orgánů finančního dohledu (ESFS) s výkonnými pravomocemi.

„Makrodohled“ se zatím jeví jako relativně neproblematický (více v příspěvku „Rada předběžně souhlasila s posílením finančního „makrodohledu“, [Monitoring říjen 2009](#)).

Obsah

Nejdůležitější změnou by měla být možnost členských států případný problém s ESFS (resp. jeho součástmi v podobě stávajících výborů

CEIOPS, CEBS a CESR sídlícími v Londýně, Paříži a Frankfurtu nad Mohanem) řešit jednoduše na úrovni Evropské rady po předchozím „odvolání se“ k Radě ECOFIN a případném většinovém hlasování v neprospěch ESFS. V praxi by to mělo znamenat faktickou možnost verdikt ESFS vetovat.

Rozhodnutí ESFS by neměla mít pro žádnou členskou zemi fiskální důsledky. To bylo prioritní zejm. pro ty státy, kde sídlí (pouze) dcery finančních ústavů ze zahraničí (mj. ČR).

Obecně platí, že by to měla být Rada, nikoliv Komise, kdo bude hrát v novém uspořádání prim (např. by měla být oprávněna vyhlásit stav krize ve finančním odvětví). Každodenní dohled by měly provádět národní regulační orgány (v ČR ČNB) a ESFS by měl zasahovat jen v případech, že by se do sporů dostaly právě ony.

Sporné body

Výsledek jednání Rady bezprostředně po jeho uveřejnění odmítly hned čtyři frakce EP (lidovci, liberálové, socialisté a zelení) coby „rozředění“ původního záměru Komise na vytvoření efektivního nadnárodního dohledu.

Očekává se, že krom EP proti Radě vystoupí i nový francouzský komisař Michel Barnier, o němž se hoří, že je zastáncem přísnější regulace.

Pozice ČR

Zástupci ČR při EU výsledek jednání Rady přivítali, i z toho důvodu, že v něm rezonují prakticky všechny připomínky, jež ČR vůči „mikrodohledu“ v podobě ESFS měla. (Podobně se vyjadřovali i zástupci Velké Británie či Německa.)

Další vývoj

V následujícím období se očekává formální zahájení rozhovorů zástupců členských států a EP. V případě ESFS by měla Rada rozhodovat kvalifikovanou většinou. (EP vkládá naději v to, že případné změny, které prosadí, tj. návrat k návrhu Komise, bude možné schválit i na půdě Rady, přes odpor zejm. Velké Británie.)

Evropská soukromá společnost nemá jednomyslnou podporu

Návrh nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti ([KOM\(2008\)396](#))

Rada se 3. 12. 2009 nedokázala jednomyslně shodnout na návrhu nařízení o statutu evropské soukromé společnosti (Societas Privata Europaea; SPE), specifické právní formy, jež by měla usnadnit malé a střední podnikání v EU.

Kontext

Komise návrh předložila v červnu 2008 coby součást tzv. aktu o malém podnikání (Small Business Act; více v příspěvku „Zákon o malém podnikání“, [Monitoring červen / červenec 2008](#)). Text předpokládá možnost vytvářet v celé EU jeden „přenositelný“ typ společnosti s minimálním jměním 1 €, a tím napomáhat potenciální expanzi malého a středního podnikání (z důvodu úspory nákladů na jinak nezbytné právní služby a provoz různých druhů společností v různých členských státech).

EP, jenž je v daném případě pouze konzultován, své první čtení završil 10. 3. 2009 přijetím zprávy Klaus-Heinera Lehneho z výboru JURI.

Obsah a sporné body

Členské státy nedosáhly dohody zejm. ze dvou důvodů: 1. určení sídla SPE a 2. zaměstnanecké participace v ní.

Návrh Komise předpokládá, že SPE bude moci být registrována v jiném členském státě, než kde reálně provozuje většinu svých aktivit. To část členských států odmítá. Švédské předsednictví proto navrhlo, aby SPE do 2 let od své registrace svá sídla „zkonsoolidovala“. Španělsko a Nizozemsko nicméně podotkly, že dané přechodné období je krátké. Výhrady vyjádřilo i Rakousko, Lotyšsko, Lucembursko či Belgie.

Pokud jde o participaci zaměstnanců, je předmětem sporu zajištění stejných práv pro všechny zaměstnance příslušné SPE, ať již působí v kterémkoli členském státě (s různou národní legislativou). Ze zainteresovaných kruhů (odbory) existuje obava z účelových změn registrace SPE tak, aby nebyla povinna přistoupit na restriktivní legislativu některých členských států (podle směrnice č. 2005/66 by mělo být rozhodné místo registrace).

Přísnější standardy by se měly uplatnit v případě, že SPE s min. 500 zaměstnanci má alespoň polovinu z nich v členském státě, v němž není zaregistrována, ale dlouhodobě (alespoň 3 měsíce) v něm působí, přičemž tento členský stát uplatňuje ve věci zaměstnanecké participace přísnější pravidla. Analogická úprava by se měla vztahovat i na případy, kdy SPE svou registraci (z jakéhokoli důvodu) převede do jiného členského státu, zmíněné kvórum by nicméně nečinilo polovinu, ale již třetinu z 500. Výhrady k různým aspektům toho návrhu vyjádřilo Maďarsko, Nizozemsko, Rakousko, Finsko, Estonsko, Polsko či Belgie.

Další vývoj

Rada prozatím nestanovila další termín projednávání návrhu. Lze ale počítat s tím, že se jím bude zabývat v průběhu roku 2010.

Rada dosáhla průlomu ve věci komunitárního patentu

Proposal for a Council regulation on the Community patent ([COM\(2000\)412](#))

Proposal for a Council Decision conferring jurisdiction on the Court of Justice in disputes relating to the Community patent ([COM\(2003\)827](#))

Proposal for a Council Decision establishing the Community Patent Court and concerning appeals before the Court of First Instance ([COM\(2003\)827](#))

Rada 4. 12. 2009 jednomyslně přijala tzv. obecný přístup k dlouhodobě kontroverzní otázce komunitárního patentu.

Kontext

Myšlenka komunitárního (unijního) patentu, jenž by byl v porovnání se situací např. v USA či Japonsku relativně (11–13krát) levnější a (předešlým) platný na celém území EU, není nová. Komise však byla schopna příslušný legislativní návrh předložit až v roce 2000.

Od té doby se o něm vedou diskuse, přičemž zhruba od roku 2004 platilo, že většina předsednictví se danou otázkou buď nezabývala vůbec, nebo jen velmi okrajově (viz např. francouzské předsednictví v roce 2008 nebo předsednictví české v roce 2009). Ke znovuoživení debaty došlo po zahájení veřejné konzultace Komise v dubnu 2007.

Odhaduje se, že zavedení unijního patentu může vést k úhrnným úsporám (v celé EU) až 150 mil. € ročně.

Obsah

Patentový systém EU by měl být založen na dvou pilířích: 1. jednotném systému řešení patentových sporů s centrálním soudem první instance, místními a regionálními soudy první instance a soudem odvolacím, 2. vytvoření unijního patentu.

V tomto směru by mělo dojít k posílení spolupráce EU s Evropským patentovým úřadem (samostatnou mezinárodní organizací, jež by měla pro EU agendu patentů fakticky spravovat) a národními úřady pro ochranu průmyslového vlastnictví (v ČR Úřad průmyslového vlastnictví).

Sporné body

Část zemí v čele s Dánskem přijetí obecného přístupu odmítala.

K vyřešení nadále zůstává řada otázek: jaký bude režim (nákladných) překladů patentů do oficiálních jazyků EU? (vznikne pro tento účel separátní nařízení umožňující i strojový překlad?), vznikne Evropský patentový soud? (bude s tím

na základě podnětu Rady z června 2009 souhlasit ESD?), jak přesně bude vypadat systém řešení sporů?, nedojde k upozadění národních úřadů pro ochranu průmyslového vlastnictví?, jaké budou poplatky za unijní patenty ap.

I z těchto důvodů organizace BusinessEurope či Eurochambres označily přijetí obecného přístupu za pozitivní, ovšem do budoucna nic zásadního nenaznačující.

Další vývoj

Rada na základě obecného přístupu zahájí vyjednávání s EP, s nímž o daném návrhu podle Lisabonské smlouvy spolurozhoduje (podle dosud platné Smlouvy z Nice byl EP pouze konzultován).

Očekává se nicméně, že výsledné dohody, na jejímž základě unijní patent skutečně vznikne, nebude dosaženo dříve než v řádu let.

Regulace alternativních investičních fondů údajně přijde na 0,2% HDP EU

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2004/39/ES a 2009/.../ES (KOM(2009)207)

Podle studie Europe Economics, jejíž výsledky byly uveřejněny 8. 12. 2009, dosáhnou náklady plánované regulace alternativních investičních fondů výše 0,2% HDP EU.

Kontext

Komise svůj návrh předložila v dubnu 2009 (více v příspěvku „Komise: Alternativní investiční fondy potřebují regulaci“, [Monitoring duben / září 2009](#)). Výbor ECON pořádal k němu v listopadu 2009 veřejné slyšení (více v příspěvku „Debata v ECON: Návrh k alternativním investičním fondům je neadekvátní“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Obsah a sporné body

Studie konstatovala, že jednotné řešení pro všechny alternativní investiční fondy (hedgeové/zajišťovací, jež jsou převážně nadnárodní, a soukromé kapitálové, převážně národní) bude kontraproduktivní a může vést k přesunu jejich aktivit mimo rámec EU.

Namísto toho by mělo dojít k využití stávajících legislativních nástrojů (mj. směrnice č. 2004/109 o transparentnosti a směrnice č. 2003/71 o prospektu), zachování národní regulace a/nebo k definování výjimky pro manažery těch alternativních investičních fondů, kteří se nezapojují do přeshraničních transakcí.

Švédské předsednictví svou pozici mění v závislosti na nových skutečnostech a pozicích jiných aktérů, zejm. EP, resp. zpravodaje návrhu Jean-Paula Gauzèse z výboru ECON, jenž svou zprávu uveřejnil v listopadu 2009. Jejím klíčovým bodem je, že nová norma by se měla vztahovat na všechny fondy (bez ohledu na objem spravovaných prostředků).

Další vývoj

Výbor ECON by měl o zprávě Jean-Paula Gauzèse hlasovat 12. 4. 2010, plénum EP pak v červenci 2010.

Výsledná norma by měla být implementována do 2 let od svého přijetí.

ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ VĚCI

Rada souhlasí s rozšířením rodičovské dovolené

Návrh směrnice Rady, kterou se provádí revidovaná rámcová dohoda o rodičovské dovolené uzavřená mezi organizacemi BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP a EKOS a zrušuje se směrnice 96/34/ES (KOM(2009)410)

Rada 30. 11. 2009 souhlasila s rozšířením rodičovské dovolené.

Kontext

Otázka rodičovské dovolené byla již dříve předmětem jednání sociálních partnerů (BusinessEurope, UEAPME, CEEP a ETUC), kteří o ní dosáhli rámcové dohody v červnu 2009. Komise svůj návrh předložila bezprostředně poté. Předchozí rámcová dohoda z prosince 1995 byla Radou schválena v podobě směrnice č. 96/34.

Kromě rodičovské dovolené je předmětem standardního legislativního procesu související otázkou rovného zacházení s OSVČ (viz níže) a otázkou prodloužení mateřské dovolené ze 14 na 18 týdnů. (EP, resp. zpravodajka Edite Estrela z výboru FEMM, navrhuje 20 týdnů se 100% platem po dobu 6 z nich a min. 85% původního platu po zbytek doby, navzdory názorům členských států, frakce ECR, zástupců malých a středních podniků a byznysu obecně; více v příspěvku „EP (dočasně) proti prodloužení mateřské dovolené“, [Monitoring duben / září 2009](#)).

Obě otázky jsou součástí tzv. rodinného balíku, jež Komise předložila v říjnu 2008. Rada však o nich – s ohledem na značnou kontroverznost a potenciální fiskální dopady – hodlá rozhodovat odděleně.

Obsah

Dovolená v průběhu prvních 6 let věku dítěte by se měla prodloužit z minimálních 3 měsíců o třetinu, a to pro oba rodiče, přičemž každý z nich by měl disponovat alespoň jedním „nepřenositelným“ měsícem, tedy měsícem, jež by neměl mít možnost „přenést“ na svého partnera a měl by jej strávit skutečně s dítětem.

V praxi jde o opatření, které by mělo motivovat zejména muže, aby si vybírali otcovskou dovolenou. (Neučiní-li tak, daný měsíc „propadne“ a rodina se tak fakticky „obere“ o měsíc jinak ex offo garantovaného volna.)

Nová pravidla by se měla vztahovat jak na rodiče se standardním pracovním úvazkem, tak na rodiče s úvazkem zkráceným nebo realizovaným skrze agenturu (uplatňuje-li se však zkušební doba – a to až do délky 12 měsíců –, měly by být zaměstnancovy povinnosti z ní vyplývající zachovány). Po návratu do zaměstnání by měl být zaměstnavatel povinen zohlednit zaměstnancovu situaci a nabídnout mu flexibilní pracovní úvazek.

Nová norma přímo neupravuje žádné finanční otázky (např. příjem v průběhu rodičovské dovolené).

Další vývoj

Směrnice vstoupí v platnost 20 dní po uveřejnění v Úředním věstníku EU. Její implementace potrvá 2 roky, tedy přibližně do začátku roku 2012.

Rada podpořila rovné zacházení s OSVČ

Návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné a o zrušení směrnice 86/613/EHS (KOM(2008)636)

Rada 30. 11. 2009 podpořila návrh směrnice o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné, a tedy zrušení směrnice č. 86/613.

Kontext

Návrh je součástí tzv. rodinného balíku (balíku opatření pro zlepšení rovnováhy pracovního a rodinného života), jež Komise uveřejnila v říjnu 2008. Plénum EP podpořilo zprávu Astrid Lulling z výboru FEMM v květnu 2009 (více v příspěvku „EP: Zásada rovného zacházení se musí vztahovat i na OSVČ“, [Monitoring duben / září 2009](#)).

Obsah

Matky-OSVČ, tzv. asistující partnerky a životní partnerky OSVČ by měly mít možnost přerušit svou pracovní aktivitu v případě narození potomka min. na 14 týdnů (dojde-li k revizi směrnice č. 92/85, pak i déle; více v příspěvku „EP (dočasně) proti prodloužení mateřské dovolené“, [Monitoring duben / září 2009](#)). Asistující partnerky a životní partnerky OSVČ by se navíc měly účastnit národních systémů sociálního zabezpečení, a to nezávisle na svých partnerech.

Pojem „životní partnerky“ zařadila Rada do textu návrhu nově, protože např. asistující partnerky řada právních ráďů členských zemí EU nezná (EP napopak požadoval, aby byl všeobecně uznáván právě tento pojem).

Sporné body

Španělsko a Portugalsko rozporovaly návrh z toho důvodu, že se podle nich primárně zaměřil na ženy, nikoliv na muže. Velká Británie, Německo a ČR zase odmítly jeho právní bázi (namísto rovných příležitostí požadovaly bezpečnost a ochranu zdraví při práci), a při závěrečném hlasování se proto zdržely.

Další vývoj

V následujícím období by se mělo uskutečnit druhé čtení v EP. Přesné datum však zatím není známo.

Mikroúvěry v Evropě již v roce 2010

Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje evropská facilita mikrofinancování pro oblast zaměstnanosti a sociálního začleňování (facilita mikrofinancování Progress)(KOM(2009)333)

Plénum EP přijalo 15. 12. 2009 poměrem 516:82:4 zprávu poslankyně Kingy Göncz týkající se evropského nástroje mikrofinancování pro zaměstnanost a začleňování.

Kontext

Již v dubnu 2009 byly v oblasti zaměstnanosti stanoveny tři klíčové priority: 1. udržování zaměstnanosti, vytváření pracovních míst a podpora mobility; 2. zvyšování kvalifikace a sladění nabídky dovedností s potřebami trhu práce; 3. zlepšení přístupu na trh práce.

Komise 2. 7. 2009 předložila návrh rozhodnutí s cílem posílit zaměstnanost v EU v době hospodářské recese. Navrhla uvolnit 100 mil. € z programu Progress na podporu vytváření nových pracovních míst v tzv. mikropodnicích, jejichž podíl na celkové sumě podniků v EU tvoří 91 %.

Obsah

Nástroj mikrofinancování bude sloužit lidem, kteří přišli o práci, hrozí jim ztráta zaměstnání nebo patří do jinak znevýhodněné skupiny a chtějí si založit malou firmu. Podle doporučení Komise č. 2003/361 je mikropodnikem podnik zaměstnávající maximálně 10 zaměstnanců s ročním obratem do 2 mil. € a mikroúvěrem půjčka do 25 tis. €.

EP souhlasil s uvolněním 100 mil. € na období 4 let, které by měly umožnit poskytnutí úvěrů až ve výši 500 mil. €. Financování budou zajišťovat mezinárodní instituce, a to zejména skupina EIB. Předpokládá se, že v rozmezí 8 let bude poskytnuto až 45 tis. úvěrů. Bude možné využít také úvěru z ESF se sníženou úrokovou sazbou. Nástroj má sloužit od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2013. Zahrnuje tyto akce: záruky a nástroj pro sdílení rizik, kapitálové nástroje, dluhové nástroje, podpůrná opatření jako jsou komunikační činnosti, monitorování, kontrola, audit, hodnocení, školení a poradenství.

Pozice ČR

Hospodářská komora ČR daný krok vítá, nicméně uvádí, že je potřeba pomáhat i větším (malým a středním) podnikům. Vláda by měla vytvořit garanční nástroje a tlak na banky, aby úvěry poskytovaly. V ČR je podle odhadů Hospodářské komory zhruba 935 tis. mikropodniků, což je 95 % českých firem.

Sporné body

Komise původně navrhla přemístit 100 mil. € z existující rozpočtové kapitoly na koordinaci politik zaměstnanosti v rámci programu Progress, který byl zřízen na pomoc nejvíce znevýhodněným skupinám. EP naopak požadoval 150 mil. € z vlastní rozpočtové kapitoly.

Další vývoj

Aby mohl nástroj začít fungovat od roku 2010, souhlasil EP s uvolněním 25 mil. € z rozpočtu na rok 2010.

EP a Rada se nicméně zatím neshodly na zdrojích financování pro zbývající 3 roky.

Švédsko, Rakousko a Nizozemsko čerpá z EGF

Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o uvolnění prostředků z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci (KOM(2009)423)

Plénium EP přijalo 16. 12. 2009 poměrem 531:61:18 zprávu Reimera Bögeho z výboru EMPL, která umožňuje Švédsku, Rakousku a Nizo-

zemsku čerpat prostředky z EGF v celkové výši téměř 16 mil. €.

Kontext

EGF funguje od 1. 1. 2007 s ročním rozpočtem 500 mil. €. Jeho cílem je na základě žádostí jednotlivých členských států napomáhat podnikatelským subjektům (resp. jejich pracovníkům) v případě, že se dostaly do existenčních problémů v důsledku globalizace.

Předpokládá se ale, že o práci (právě v důsledku globalizace) přijde minimálně 500 zaměstnanců (více v příspěvku „Německo dostane příspěvek z EGF“, [Monitoring říjen 2009](#) a v příspěvku „Členské státy pilně čerpají prostředky z EGF“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Obsah

Švédsko požaduje 9,8 mil. € pro více než 4 600 propuštěných zaměstnanců společnosti Volvo a na ní navázaných firem. Žádost Rakouska o finanční pomoc ve výši 5,7 mil. € se týká 744 propuštěných pracovníků z 9 podniků automobilového průmyslu, z nichž 400 má obdržet pomoc. Nizozemsko chce finanční prostředky ve výši 386 tis. € na pomoc stavebnímu průmyslu, v němž přišlo o práci 570 lidí, z nichž 435 má obdržet pomoc.

Žádosti Švédska a Nizozemska vycházejí z právního báze „propuštění během doby 4 měsíců nejméně 500 zaměstnanců jednoho podniku v členském státě, včetně pracovníků propuštěných dodavateli nebo výrobcí, kteří jsou odběrateli uvedeného podniku“. Finanční prostředky z EGF se využijí na pomoc zaměstnancům při zahájení vlastního podnikání, na rekvalifikace, školení, stáže a další vzdělávání. Prostředky z EGF představují 65 % z celkových plánovaných nákladů na tuto pomoc.

Další vývoj

O finanční dotaci požádaly také Litva a (znovu) Německo. Žádost schválila Komise, jež ji v nejbližší době opět postoupí EP.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Od mléčné krize k Pařížské výzvě

Appel de Paris pour une politique agricole et alimentaire commune

Před koncem roku 2009 se do centra pozornosti v oblasti SZP znovu dostala sporná otázka situace na trhu s mlékem. V rámci mimořádné pomoci mléčnému sektoru byla jednotlivým členským

státům přidělena finanční obálka (pro ČR ve výši 5,79 mil. €). Některé členské státy v čele s Francií ovšem v obavě z opakování podobné situace volaly po novém regulačním mechanismu v odvětví, který by nahrazoval mléčné kvóty, s jejichž zrušením se počítá v roce 2015. Francouzský ministr zemědělství Bruno Le Maire za tím účelem uspořádal v Paříži 10. 12. 2009 setkání za účasti pouze některých členských států, a to nejen k jednání o tomto regulačním mechanismu, ale o budoucnosti SZP jako takové.

Kontext

Komise v průběhu druhé poloviny roku 2009 podnikla několik pokusů o podporu sektoru produkce mléka a mléčných výrobků v EU, který se potýkal s nízkými výkupními cenami a blížícím se zrušením mléčných kvót, s nímž některé členské státy souhlasí, jiné však prosazují jejich nahrazení jiným regulačním mechanismem (více v příspěvku „Krizová situace v odvětví mléka“, [Monitoring říjen 2009](#)).

Situace odráží velmi různorodou skladbu evropského sektoru výroby mléka, v němž se pohybují jak malé podniky produkující méně než 100 t mléka ročně (země typu Bulharska, Rumunska, Polska, Řecka, Itálie, Portugalska, pobaltských států, Maďarska, Rakouska či Slovinska), tak i velcí výrobci produkující více než 500 t mléka ročně, což je trend typický v důsledku kolektivizace a koncentrace zemědělské výroby také pro ČR či Slovensko (ze států západní Evropy patří do této skupiny např. Velká Británie, Nizozemí či Dánsko).

Komise nyní konstatuje postupný, i když nerovnoměrný nárůst cen v mléčném sektoru, což vyplývá i ze čtvrtletní zprávy, kterou prezentovala na zasedání Rady ve dnech 14.–16. 12. 2009.

Mimořádné intervenční akce v souvislosti s mléčnou krizí však přinesly i výsledek v podobě skladů přeplněných mlékem a máslem. Část těchto rezerv chce Komise umístit do potravinových bank jako potravinovou pomoc, i tak je však možné tímto způsobem využít maximálně cca 65 t z mléčných rezerv o hmotnosti téměř 270 t. Sporným bodem je také to, do jaké míry v podpoře mléčného sektoru hrají roli vývozní podpory pro dotování exportu evropského mléka, másla a sýra na světové trhy, na jejichž zrušení tlačí státy třetího světa EU v rámci jednání WTO.

Obsah a sporné body

Skupina členských států pod vedením Francie požadovala nejprve pouze vytvoření nového regulačního mechanismu v mléčném sektoru. Později šlo již o podpis deklarace podporující pokračování tržní regulace v SZP. Schůzka byla

proto prezentována i jako setkání zástupců zemí nesouhlasících s trendem postupného uvolňování regulace zemědělských trhů.

Celkový počet zúčastněných delegací byl 22. Chybělo 5 zemí: Velká Británie, Dánsko, Švédsko, Nizozemí a Malta. Zástupci ČR se zúčastnili, Velkou Británii ministr Le Maire vyzval, aby vyslala pozorovatele, ta tak však nakonec neučinila. Ministr Le Maire zdůrazňoval, že pařížská schůzka není namířena proti žádnému ze států, který nepodepsal příslušnou deklaraci, ani proti Komisi, která v některých oblastech (viz mléčný sektor) opatrně tlačí na uvolnění regulace a na zmírnění rozpočtového břemene, které SZP stále představuje.

Velká Británie se netají dlouhodobou kritikou do-
savadního systému SZP pro jeho nákladnost, pře-
regulovanost, i poukazem na vnější kritiku z WTO. V případě Francie zase není poněkud nestandardní chování v otázkách SZP novinkou. Lze vzpomenout na několikaměsíční politiku tzv. prázdných křesel v polovině 60. let 20. století, která byla rovněž motivována francouzskými požadavky v otázce financování SZP.

Výsledkem pařížského setkání je tzv. Pařížská výzva, která hovoří o potřebě zachovat do budoucnosti silnou SZP beroucí ohled na zajištění potravinové soběstačnosti, zemědělských příjmů i environmentálního rozměru zemědělství. Pařížská výzva se odvolává také na nástroje, které má EU k dispozici v konfrontaci s krizovými situacemi a tržními tlaky (regulace).

Výzva má deklaratorní charakter vzhledem k heterogenitě shromážděné skupiny zemí, jež se shodovaly spíše na obecných principech typu konstatování, že SZP by „neměla padnout za oběť změnám rozpočtové politiky“ a že je v tomto směru nejprve třeba „vytyčit politické priority a teprve následně sestavovat rozpočtovou perspektivu“.

Další vývoj

Pařížská schůzka a Pařížská výzva především naznačují, do jaké míry jsou SZP a její financování sporným bodem, zejm. v souvislosti s připravovanou reformou rozpočtové politiky a návrhy Komise na přehodnocení stávajícího systému přímých plateb po roce 2013 i politiky rozvoje venkova, kterou již nebude možné financovat prostřednictvím principu modulace.

Vzhledem ke skutečnosti, že nervozita některých zemí (především Francie) z možné nacionalizace SZP a deregulace některých sektorů vyvolává akce typu pařížské schůzky za účasti ministerských zástupců pouze některých členských zemí EU, mohou se snahy o radikální reformu SZP a jejího financování ukázat jako závažný problém pro úspěch reformy rozpočtu EU.

Predikce vývoje v samotném sektoru mléka pro rok 2010 oproti tomu vyznívá podle Komise optimisticky, pokles přebytků byl v posledním čtvrtletí roku 2009 zaznamenán především ve státech EU-12 a ve Francii. Nárůst byl naopak zaznamenán v Německu a ve státech Beneluxu.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Elektrárenský průmysl žádá flexibilnější směrnici o průmyslových emisích

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o průmyslových emisích (integrováné prevenci a omezování znečištění) (KOM(2007)844)

Elektrárenský průmysl počátkem prosince 2009 apeloval na evropské poslance, aby se postavili za zavedení flexibilnějších podmínek do návrhu směrnice IPPC. EP se jím bude zabývat v únoru 2010.

Kontext

Návrh si klade za cíl zlepšit místní podmínky v členských státech podporou prevence, kontrolou a koordinovaným postupem při omezování znečištění vzduchu, vody a půdy. Reguluje emise síry, dusíku, azbestu, těžkých kovů nebo prachu. Emise CO₂ nezahrnuje. Zpravodajem návrhu v EP je Holger Kraemer z výboru ENVI. Rada svůj společný postoj přijala v říjnu 2009 (více v příspěvku „Rada přijala politickou dohodu o průmyslových emisích“, [Monitoring duben/září 2009](#)).

Obsah

Rada ve svém odůvodnění uvádí, že z 85 změn, které EP přijal, potvrdila 44. Společný postoj obsahuje změny, které nejsou obsaženy v prvním čtení EP a které se týkají zejména oblasti působnosti, přijetí závěrů o BREF a BAT a o spalovacích zařízeních.

Rada i EP se opakovaně shodly na tom, že navzdory požadavkům environmentálních skupin nebudou do směrnice zahrnuty limity na CO₂, které upravuje jiná legislativa.

Sporné body

Zástupci elektrárenského průmyslu zejm. ze zemí střední Evropy a Velké Británie oslovili EP, aby trval na flexibilních podmínkách nové směrnice. Požadavek se týká prodloužení potřebné doby transformace starých zařízení až do roku 2023 (do konce roku 2023 budou platit výjimky jen u zařízení s končící životností). Současná podoba návrhu počítá s rokem 2020.

Podle zástupců ČEZ není možné dosáhnout cílů v původním návrhu tak, aby byla zajištěna jak efektivnější produkce, tak zmenšení negativního dopadu na životní prostředí. Stejný postoj zaujímá Polsko, které pro výrobu elektřiny využívá spalovacích zařízení z 90 %.

Producenti argumentují tím, že neexistuje jednotný trh s elektrickou energií, situace je v jednotlivých zemích odlišná, a může tak dojít k nepřiměřenému zdražení energie nebo k předčasnému odstavení zařízení. Země střední Evropy podporuje Velká Británie a Portugalsko. Německo a Nizozemsko patří naopak mezi státy, které chtějí limity emisí a jejich lhůty zpřísnit. Tyto státy již svá zařízení podle parametrů BAT modernizovaly.

Postoj zpravodaje Holgera Kraehmera z výboru ENVI je ve prospěch původního návrhu Komise. Stínová zpravodajka Elisabetta Gardini z téhož výboru přesto ujistila, že všechny klíčové argumenty budou brány v potaz.

Další vývoj

Výbor ENVI bude o Kraehmerově zprávě hlasovat na konci února 2010, plénum o ní bude jednat v polovině května 2010.

Španělsko (předsednictví leden–červen 2010) je vůči zavedení flexibilnějších limitů a lhůt pro jejich naplnění zdráhavé. Přesto si klade za cíl legislativní proces do konce června 2010 uzavřít.

Rada „odklepla“ tzv. balík pro energetickou účinnost

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o uvádění spotřeby energie a jiných zdrojů na energetických štítcích výrobků spojených se spotřebou energie a v normalizovaných informacích o výrobku (KOM(2008)778)

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o označování pneumatik s ohledem na palivovou účinnost a jiné důležité parametry (KOM(2008)779)
Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o energetické náročnosti budov (KOM(2008)780)

Rada 7. 12. 2009 definitivně schválila tzv. balík pro energetickou účinnost. V jeho důsledku by se měly začít objevovat energetické štítky i na „výrobcích spojených se spotřebou energie“ a na pneumatikách. Rovněž by se měla relativně zpřísnit směrnice č. 2002/91 o energetické náročnosti budov.

Kontext

Komise návrhy předložila v listopadu 2008 s cílem legislativně podpořit zvýšení energetické účinnosti v EU do roku 2020 o 20 %. O každém z nich se jed-

nalo víceméně separátně, s ohledem na různou míru kontroverznosti. Výsledných kompromisů mezi EP a Radou bylo dosaženo v průběhu listopadu 2009.

Obsah

Energetické štítky by se měly stát běžnou a viditelnou součástí všech „výrobků spojených se spotřebou energie“.

Stávající dělení výrobků do energetických tříd A–G by mělo zůstat zachováno, ovšem energeticky neúčinnější výrobky by měly mít možnost získat až označení A+++ (na energetickém štítku zvýrazněné tmavým odstínem zelené; více v příspěvku „Zástupci Rady a EP se dohodli na nové podobě energetických štítků“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Co se týče energetických štítků na pneumatikách, měly by se používat od 1. 11. 2012 pro všechny pneumatiky typů C1–C3 (pro osobní automobily a lehké a těžké nákladní automobily) vyrobené po 1. 7. 2012.

Mezi rozhodné parametry pro zařazení do příslušné energetické třídy by měl patřit valivý odpor pneumatiky, přilnavost za mokra a hluk, jež pneumatika

způsobuje za provozu (více v příspěvku „Značení pneumatik energetickými štítky definitivně od listopadu 2012“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Pokud jde o směrnici o energetické náročnosti budov, stanoví, že od roku 2021 by měly být v EU stavěny pouze „téměř nulové“ budovy (schopné zajistit si většinu potřebné energie samy např. prostřednictvím instalovaných solárních panelů).

Veřejných budov by se mělo toto opatření týkat již od roku 2019 (více v příspěvku „Směrnice o energetické náročnosti budov nakonec bude méně restriktivní“, [Monitoring listopad 2009](#)).

Sporné body

Rada přijala všechny zmíněné návrhy urychleně zejm. proto, aby navenek demonstrovala jednotu EU s ohledem na jednání o budoucnosti Kjótského protokolu, jež byla právě 7. 12. 2009 zahájena v dánské Kodani. Učinila tak i přesto, že v důsledku vstupu Lisabonské smlouvy v platnost si všechny texty vynutí nezbytné právní úpravy (právní báze, postup komitologie ap.).

PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ PLÉNA EP

Plénium EP ve dnech 14.–17. 12. 2009

Projednávaný návrh	Výsledek hlasování					
	Pro		Proti		Zdrželi se	
	Celkem	ODS	Celkem	ODS	Celkem	ODS
Zpráva Kingy Göncz týkající se Evropského nástroje mikrofinancování pro zaměstnanost a začleňování (Progress) (A7-0050/2009)	516	Cabrnoch, Češková, Kožušník, Strejček, Tošenovský, Vlasák, Zahradil	82	-	4	-
Zpráva Reimera Bögeho týkající se uvolnění prostředků z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci: SE/Volvo - AT/Steiermark - NL/Heijmans (A7-0079/2009)	531	-	61	Cabrnoch Češková, Fajmon, Strejček, Tošenovský	18	Vlasák, Zahradil
Zpráva Reimera Bögeho týkající se uvolnění prostředků z nástroje pružnosti: energetický projekt (A7-0080/2009)	544	Fajmon, Kožušník, Tošenovský, Vlasák, Zahradil	18	-	14	-
Zpráva Reimera Bögeho týkající se Finančního rámce 2007–2013: plán evropské hospodářské obnovy, druhá revize (změna interinstitucionální dohody ze dne 17. května 2006 o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení) (A7-0085/2009)	536	Fajmon, Kožušník, Tošenovský, Vlasák, Zahradil	18	-	22	-
Zpráva László Surjána a Vladimíra Maňky týkající se návrh souhrnného rozpočtu Evropské unie na rok 2010 ve znění naposledy pozměněném Radou (všechny oddíly) (A7-0083/2009)	483	-	48	-	32	Fajmon, Kožušník, Tošenovský, Vlasák, Zahradil

Poznámky

1. Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.
2. Označení projednávaných návrhů vychází z pojmenování příslušných položek samotným EP. Možné inkonzistence v tomto směru je proto třeba přičíst na vrub této skutečnosti.

KALENDÁŘ NA LEDEN 2010

Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek
4	5	6	7	8
			Rada Coreper II	Rada Coreper I
11	12	13	14	15
Rada AGRICULTURE AND FISHERIES		Rada Coreper I		
EP AFET, ECON, ITRE, LIBE			EP DROI, INTA, ITRE	
18	19	20	21	22
Rada AGRICULTURE AND FISHERIES	Rada ECOFIN	Rada Coreper I	Rada Coreper II Coreper I	
EP Plénium	EP Plénium	EP Plénium	EP Plénium	
25	26	27	28	29
Rada GAERC	Rada GAERC			
EP AFCO, DEVE, DROI, CONT, CULT, ENVI, FEMM, IMCO, REGI, SEDE, TRAN	EP AFCO, AFET, AGRI, BUDG, CONT, CULT, DEVE, DROI, ECON, EMPL, ENVI, FEMM, IMCO, LIBE, REGI, SEDE, TRAN	EP AFET, AGRI, BUDG, ECON, EMPL, ENVI, IMCO, INTA, ITRE, JURI, LIBE TRAN, PECH, PETI	EP CONT, FEMM, ITRE, JURI, PECH, PETI	

SEZNAM ZKRATEK

AFCO	Constitutional Affairs Committee (Výbor EP pro ústavní záležitosti)
AFET	Foreign Affairs Committee (Výbor EP pro zahraniční věci)
AGRI	Agriculture and Rural Development Committee (Výbor EP pro zemědělství a rozvoj venkova)
AGRICULTURE AND FISHERIES	Agriculture and Fisheries Council (Rada pro zemědělství a rybolov)
BAT	Best Available Techniques (nejlepší dostupné techniky)
BEUC	Bureau Européen des Unions de Consommateurs (Evropský výbor spotřebitelských svazů)
BREF	Reference Document on Best Available Techniques (referenční dokument nejlepších dostupných technik)
BUDG	Budget Committee (Výbor EP pro rozpočet)
CEBS	Committee of European Banking Supervisors (Evropský výbor orgánů bankovního dohledu)
CEEP	European Centre of Employers and Enterprises (Evropské centrum zaměstnavatelů a podniků)
CEIOPS	Committee of European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor orgánů dozoru nad pojišťovnictvím a zaměstnaneckým penzijním pojištěním)
CER	Community of European Railway and Infrastructure Companies (Společenství evropských železničních společností)
CESR	Committee of European Securities Regulators (Evropský výbor regulátorů trhů s cennými papíry)
CND	Campaign for Nuclear Disarmament (Kampaň za nukleární odzbrojování)
CO ₂	oxid uhličitý
CONT	Budgetary Control Committee (Výbor EP pro rozpočtovou kontrolu)
Coreper	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CULT	Culture and Education Committee (Výbor EP pro kulturu a vzdělávání)
ČEZ	České energetické závody
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DEVE	Development Committee (Výbor EP pro rozvoj)
DPH	daň z přidané hodnoty
DROI	Human Rights Committee (Podvýbor EP pro lidská práva)
EC	European Community (Evropské společenství)
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada pro hospodářské a finanční záležitosti)
ECON	Economic and Monetary Affairs Committee (Výbor EP pro hospodářství a měnu)
ECR	European Conservatives and Reformists Group (Skupina Evropských konzervativců a reformistů)
EGF	European Globalisation Adjustment Fund (Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
EKOS	Evropská konfederace odborových svazů (organizací)
EMPL	Employment and Social Affairs Committee (Výbor EP pro zaměstnanost a sociální věci)
ENVI	Environment, Public Health and Food Safety Committee (Výbor EP pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin)
EP	Evropský parlament
EPP	European Peoples Party (Evropská lidová strana)
ES	Evropské společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
ESF	Evropský sociální fond
ESFS	European System of Financial Supervisors (Evropský systém orgánů finančního dohledu)

ETUC	European Trade Union Confederation (Evropská konfederace odborových organizací)
EU	Evropská unie
FEMM	Women's Rights and Gender Equality Committee (Výbor EP pro práva žen a rovnost pohlaví)
GAERC	General Affairs and External Relations Council (Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy)
GATS	General Agreement on Trade in Services (Všeobecná dohoda o obchodu se službami)
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (Všeobecná dohoda o clech a obchodu)
HDP	hrubý domácí produkt
ICTY	International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii)
IMCO	Internal Market and Consumer Protection Committee (Výbor EP pro vnitřní trh a ochrana spotřebitelů)
INTA	International Trade Committee (Výbor EP pro mezinárodní obchod)
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (integrovaná prevence a omezování znečištění)
ITRE	Industry, Research and Energy Committee (Výbor EP pro průmysl, výzkum a energetiku)
JURI	Legal Affairs Committee (Výbor EP pro právní záležitosti)
LDCs	least developed countries (nejméně rozvinuté státy světa)
LIBE	Civil Liberties, Justice and Home Affairs Committee (Výbor EP pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci)
LNG	Liquefied Natural Gas (zkapalněný zemní plyn)
Mercosur	Mercado Común del Sur (Jihoamerický společný trh)
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PECH	Fisheries Committee (Výbor EP pro rybolov)
PETI	Petition Committee (Výbor EP pro petice)
PSP	Poslanecká sněmovna Parlamentu
REGI	Regional Development Committee (Výbor EP pro regionální rozvoj)
SEDE	Security and Defence Subcommittee (Podvýbor EP pro bezpečnost a obranu)
SER	Second Strategic Energy Review (Druhý strategický přezkum energetiky)
SMEs	Small and Medium-sized Enterprises (malé a střední podniky)
SPE	Societas Privata Europaea (evropská soukromá společnost)
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
SZP	společná zemědělská politika
TRAN	Transport and Tourism Committee (Výbor EP pro dopravu a cestovní ruch)
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem)
UEAPME	European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises (Evropská asociace živnostníků a malých a středních podniků)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
WTO	World Trade Organisation (Světová obchodní organizace)

SLOVNÍČEK

acquis Společenství

Společná práva a závazky všech členských států v rámci EU. Acquis sestává mj. z obsahu, principů a politických cílů smluv, legislativy přijaté při jejich aplikaci, z deklarací a rezolucí EU nebo mezinárodních smluv, jež EU uzavřela (popř. smluv uzavřených mezi členskými státy EU v oblasti jejich aktivit).

Amsterodamská smlouva

Revize primárního práva, která mění do té doby platná znění Smlouvy o ES a Smlouvy o EU. Byla podepsána 2. 10. 1997 a v platnost vstoupila 1. 5. 1999 (viz také „Maastrichtská smlouva“ a „primární právo“).

balík

Soubor legislativních návrhů uveřejněných v jeden okamžik. Není nezbytně nutné, aby spolu

britský rabat

Sleva z odvodů do rozpočtu EU pro Velkou Británii. Velká Británie ji získala na základě výsledku summitu ve Fontainebleau v roce 1984 v důsledku narůstajícího příspěvku do rozpočtu, který byl v té době neadekvátní výši britského hrubého domácího produktu. Výsledkem summitu ve Fontainebleau byla dohoda, která zajišťuje návrat 66 % britského příspěvku zpět ve formě strukturální pomoci.

Coreper

Výbor stálých zástupců členských států EU v Bruselu (akronym francouzského Comité des Représentants Permanents). Jeho úkolem je asistence členskými státy – projednávání a příprava návrhů, o nichž poté rozhoduje Rada, a udržování kontaktu s ostatními institucemi EU, zejm. s Komisí. Existuje ve dvou podobách. Coreper II je složen z vyslanců stálých misí, věnuje se především politicky a ekonomicky nejdůležitějším otázkám (společná zahraniční a bezpečnostní politika, institucionální otázky, rozpočet, příprava materiálů pro zasedání Evropské rady). Coreper I je složen z nižších diplomatických úředníků a zabývá se ostatními body agendy (viz také „Komise“ a „Rada“).

evropská politika sousedství

Těž evropská sousedská politika. Program prohlubování vztahů mezi EU a třetími státy ležícími v jejím sousedství oficiálně představený v květnu 2004. Zahrnuje státy, jež byly v rámci tzv. Barcelonského procesu součástí partnerství mezi EU a státy Středomoří, tj. státy severní Afriky (Alžírsko, Egypt, Maroko, Tunisko a nově také Libye) a Blízkého východu (Izrael, Jordánsko, Libanon, Palestina a Sýrie), a státy postsovětského prostoru (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko a Ukrajina).

Evropský parlament

Dříve též Společné (parlamentní) shromáždění. Od roku 1979 jediný přímo legitimovaný (volený) orgán EU, jenž by měl reprezentovat „evropské občany“. Podílí se na přijímání legislativy EU, funkcionálně se člení na výbory, politicky na frakce. Minimálně jednou měsíčně (s výjimkou srpna) zasedá v plénu (viz také „Komise“ a „Rada“).

Haagský program

Legislativní program pro prostor svobody, bezpečnosti a práva v letech 2005–2010. Byl přijat na zasedání Evropské rady v listopadu 2004 a v roce 2005 byl přetransformován do podoby akčního plánu. Počítá mj. s vytvořením jednotné politiky v oblasti azylu a víz a s novými výsledky (legislativní i nelegislativní povahy) na poli justiční a policejní spolupráce v trestních věcech a justiční spolupráce v civilních věcech (viz také „Rada“).

hedgeové/zajišťovací fondy

Fondy, které se proti nepříznivému vývoji na kapitálových (akciových) trzích zajišťují tím, že nákup cenného

papíru vyrovnávají současným prodejem jiného aktiva. Hedgeové fondy jsou považovány za rizikové, vyžadují relativně vysokou vstupní investici a zpravidla nejsou regulovány (viz také „soukromé kapitálové fondy“).

Charta základních práv EU

Dokument vypracovaný na návrh Evropské rady v Kolíně nad Rýnem z června 1999 tzv. Konventem, působícím v době od 17. 12. 1999 do 2. 10. 2000. Charta čítá 50 článků rozdělených do 7 kapitol a má být katalogem základních práv občanů EU. Přijala ji Evropská rada na summitu v Nice 7. 12. 2000. V té době nebylo rozhodnuto o závaznosti obsahu Charty ani o jejím napojení na stávající primární právo. V tomto směru se stala průlomem až Smlouva zakládající Ústavu pro Evropu, která Chartu obsahovala přímo ve svém textu, a následně Lisabonská smlouva, která text Charty sice neobsahuje, považuje jej však za právně závazný stejně jako příslušné texty primárního práva. Ratifikace Lisabonské smlouvy tedy de iure znamená i ratifikaci Charty (viz také „primární právo“ a „Rada“).

implementace

Proces přijímání norem, jež na úrovni členských států provádějí směrnice přijaté na úrovni EU (viz také „směrnice“).

Kjótský protokol

Protokol k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o klimatických změnách dojednaný v japonském Kjótu v prosinci 1997. Průmyslové země se v něm zavázaly prostřednictvím stanovení kvantitativních redukčních emisních cílů ke snížení emisí skleníkových plynů.

Komise

Evropská komise, dříve též Vysoký úřad. Reprezentant nadnárodního principu vládnutí v EU, v naprosté většině případů iniciátor legislativy EU. Funkcionálně se člení na generální ředitelství (tzv. DGs), zasedá alespoň jedenkrát týdně (viz také „Evropský parlament“ a „Rada“).

komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí, ve věci pravomocí, které na ni delegovala (viz také „Komise“ a „Rada“).

komunitarizace

Proces odstraňování prvků mezivládní spolupráce ve prospěch prvků nadnárodních. V legislativním procesu se týká např. rozšiřování legislativního monopolu Komise, spolurozhodovací procedury či odstraňování jednomyslného hlasování v Radě (viz také „Komise“, „Rada“ a „spolurozhodování“).

konzultace

Též konzultační procedura. Druhá nejčastější legislativní procedura v EU, při níž je Rada nad Evropským parlamentem zvýhodněna (jeho názor nemusí brát v úvahu) (viz také „Evropský parlament“, „Rada“ a „spolurozhodování“).

Maastrichtská smlouva

Smlouva o EU podepsaná 7. 2. 1992 v Maastrichtu. V platnost vstoupila 1. 11. 1993. Založila EU a vytvořila pilířovou strukturu složenou z prvního (komunitárního) pilíře, zahrnujícího Evropské společenství, a dvou mezivládních pilířů, Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) a spolupráce členských států v oblasti justice a vnitra (viz také „Amsterodamská smlouva“ a „primární právo“).

Mercosur

Sdružení volného obchodu, které vzniklo v roce 1991 mezi 4 státy Jižní Ameriky (Argentinou, Brazílií, Paraguayí a Uruguayí) na základě smlouvy z Asuncionu. V roce 2006 se členem Mercosur stala Venezuela, přidruženými státy jsou Bolívie, Chile, Kolumbie, Ekvádor a Peru.

Nabucco

Projekt plynovodu dodávajícího plyn z oblasti Kaspického moře do EU, konkrétně do Rakouska. V červenci 2009 byla podepsána mezivládní dohoda mezi zástupci Rakouska, 3 tranzitních zemí – členů EU (Maďarska, Bulharska a Rumunska) a Turecka. Podpisu se zúčastnili zástupci 3 zemí, z nichž mohou pocházet plynové

zdroje pro Nabucco (Ázerbájdžán, Turkmenistán a Irák) a jako pozorovatel i gruzínský prezident Michail Saakašvili. Podpisem vyvrcholily několikaměsíční spekulace o tom, zda EU bude ochotna (i finančně) podpořit projekt, který bývá prezentován jako úhelný kámen diverzifikace plynových dodávek do EU (ve vztahu k dominantním dodávkám plynu z Ruska). Se zprovozněním Nabucca se počítá v roce 2014, projekt však bude zřejmě ještě narážet na celou řadu překážek spojených s nestabilitou v dané oblasti (viz také „South Stream“).

nařízení

Výsledek legislativního procesu v EU. Právní norma, jež je přímo účinná, a tudíž ze strany členských států nevyžaduje (resp. zpravidla z definice ani nepovoluje) žádnou další intervenci (viz také „rozhodnutí“ a „směrnice“).

Nord Stream

Projekt plynovodu, který má přivádět zemní plyn z ruského území na území EU, konkrétně do Německa. Plynovod má vést po dně Baltského moře. Dohodu o jeho vybudování podepsaly 8. 9. 2005 společnosti Gazprom, BASF a E.ON. Výstavba měla začít v roce 2009, její započetí ale zkomplikovaly stížnosti motivované ekologickými i strategickými důvody (obavy dosavadních tranzitních zemí, Polska a Ukrajiny, že plynovod obcházející jejich území sníží jejich strategickou váhu v oblasti energetické bezpečnosti EU).

primární právo

Suma zřizovacích smluv tří společenství a smluv, které je mění a doplňují (včetně doprovodných protokolů a prohlášení). Součástí primárního práva jsou i přístupové smlouvy všech členských států. Určujícím znakem primárního práva je způsob jeho kreace: na základě svolání mezivládní konference, s platnou zásadou jednomyslnosti členských států a následnou ratifikací ve všech členských státech. „Protipólem“ primárního práva je právo sekundární, které vzniká na základě normotvorby příslušných orgánů Společenství (EU) a musí být s primárním právem v souladu (viz také „Amsterodamská smlouva“ a „Maastrichtská smlouva“).

princip subsidiarity

Princip mající zajistit, že opatření jsou přijímána co nejbližší občanům (na nejnižším stupni správy, jenž umožňuje jejich realizaci nebo výkon). Do primárního práva byl včleněn Smlouvou o Evropské unii (viz také „Maastrichtská smlouva“ a „primární právo“).

Rada

Rada EU nebo také Rada ministrů. Reprezentant mezivládního („národního“) principu vládnutí v EU. Podílí se na přijímání legislativy EU, funkcionálně je tvořena Evropskou radou (summitem), devíti resortními radami a Coreperem). Zasedá podle potřeby, summity se konají minimálně čtyřikrát ročně (viz také „Coreper“, „Evropský parlament“ a „Komise“).

rozhodnutí

Výsledek legislativního procesu v EU. Právní norma, jež je přímo účinná, a tudíž ze strany členských států nevyžaduje žádnou další intervenci. V porovnání s nařízením se však týká jednotlivého případu a je závazné pro toho, komu je určeno (viz také „nařízení“ a „směrnice“).

skupina z Cairns

Skupina zemí, v jejichž exportu hrají výraznou roli zemědělské produkty. Představuje tradičně důležitou lobbistickou skupinu v rámci jednání o liberalizaci světového obchodu se zemědělskými produkty. Byla založena v roce 1986 a nazvána podle australského města Cairns. Tvoří ji země rozvojové i rozvinuté (např. Austrálie, Nový Zéland, Kanada či Argentina).

směrnice

Výsledek legislativního procesu v EU. Specifická právní norma, jež je v zásadě závazná pouze z hlediska výsledku. Zpravidla vyžaduje prováděcí normu (zákon, vyhlášku), již jsou povinny přijmout všechny členské státy (viz také „nařízení“ a „rozhodnutí“).

sociální partneři

Organizace, s nimiž Komise jedná o problematice sociální politiky. Činí tak z titulu požadavku, jenž je zakotven v zakládacích smlouvách EU. Mezi sociální partnery patří jak zástupci zaměstnavatelů, tak zástupci zaměstnanců (viz také „Komise“).

soukromé kapitálové fondy

Těž fondy private equity. Fondy využívající kapitál k založení, rozvoji nebo odkupu firem s rychlým růstovým potenciálem. Působí zpravidla mimo veřejné akciové trhy (viz také „hedgeové/zajišťovací fondy“).

South Stream

Projekt plynovodu, který má přivádět zemní plyn z území Ruska (Novorosijsk) do EU, konkrétně na bulharské pobřeží. Odtud má pokračovat jednak do Itálie, jednak do Srbska a potenciálně až do Maďarska. Měl by tak sloužit k zásobování jižní Evropy ruským plynem. Memorandum o výstavbě plynovodu podepsali zástupci ruské společnosti Gazprom a italské společnosti ENI v roce 2007. South Stream je považován za konkurenční projekt projektu Nabucco (viz také „Nabucco“).

spolurozhodování

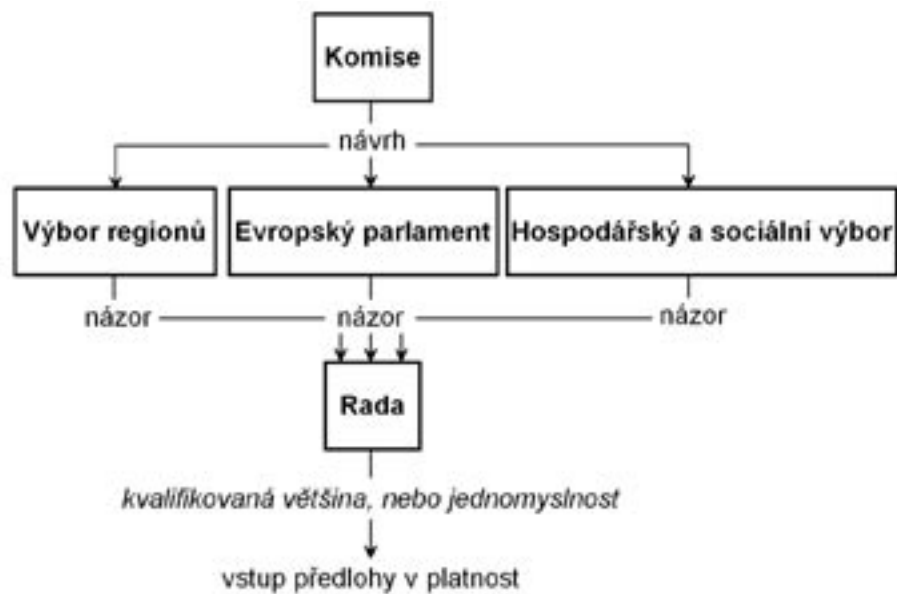
Těž spolurozhodovací procedura. Nejčastější legislativní procedura v EU, na níž se rovným dílem podílí Evropský parlament i Rada (viz také „Evropský parlament“, „konzultace“, „Rada“).

system obchodování s emisními povolenkami

Administrativní přístup k omezení emisí škodlivých a/nebo skleníkových plynů. Je založen na „zastropování“ emisí jednotlivých účastníků systému (zejm. podniků). Ty, které svou kvótu nevyčerpají (tj. vypustí menší objem emisí), mohou své „povolenky“ prodat těm, které ji naopak přečerpají.

SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

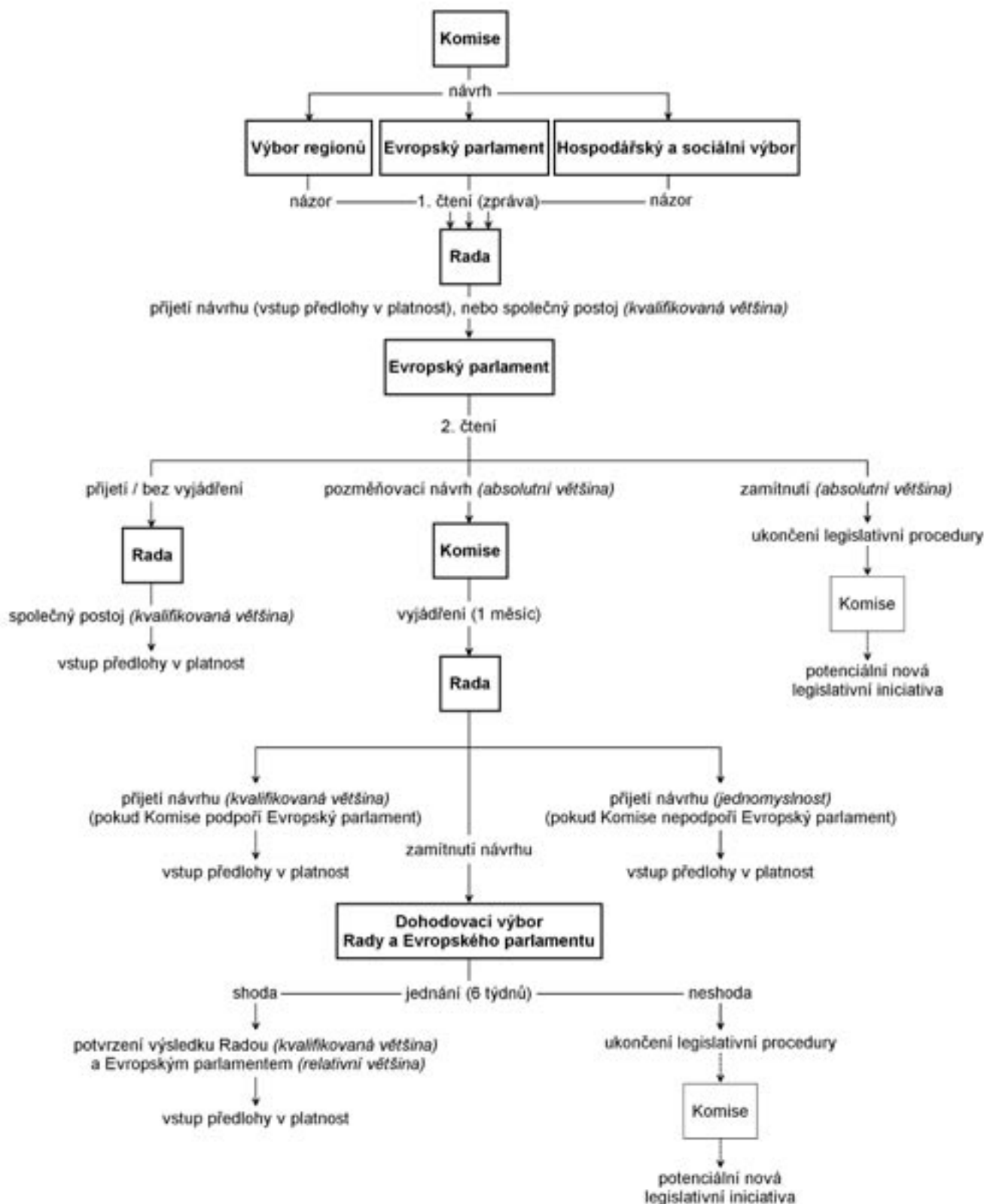
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.